

KNIL

Jubileumnummer

VERENIGING VAN OUD-ONDEROFFICIEREN VAN
HET KONINKLIJK NEDERLANDS INDISCH LEGER

„MADJOE”

1911

1971

Foto Max Koot

ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID DE PRINS DER NEDERLANDEN

Paleis Soestdijk, juni 1971.

Het is een niet alledaagse aangelegenheid een begeleidend woord te schrijven voor het jubileumnummer van een vereniging, die verband houdt met een krijgsmacht, die in feite al meer dan twintig jaar niet meer bestaat.

Het koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger, ook nog enkele jaren voor haar opheffing het Koninklijk Indonesisch Leger genaamd, hield ingevolge het K.B. no. 2 van 20 juli 1950 op die dag op te bestaan.

Toen 60 jaar geleden werd besloten tot de oprichting van de Vereniging van oud-onder-officieren van het KNIL, die de naam MADJOE (voorwaarts) zou dragen, was de militaire phase van de pacificatie van de Indische Archipel juist afgesloten. Het moet natuurlijk geheel in het teken van die tijd gezien worden, maar vol trots kon men toen zeggen: „de Nederlandse vlag waait van Sabang tot Merauke”.

Enkele jaren later brak de Eerste Wereldoorlog uit, die de gevestigde ideeën over de verhouding Moederland-Overzeese Gebiedsdelen reeds deed veranderen.

De Tweede Wereldoorlog en de daaropvolgende periode tot 1950 gaf een dusdanig snelle verandering in de gehele wereld te zien, dat vooral de Nederlander, die in het voormalig Nederlandsch Indië — dit prachtige eilandenrijk — was geboren of daar jarenlang had gediend, zijn levenswerk en toekomstplannen vernietigd zag.

In het bijzonder gold dit voor de onderofficier van het voormalig KNIL.

Met grote bewondering en achting heb ik aanschouwd hoe velen van U zich in de moeilijke tijd van krijgsgevangenschap en vernedering hebben weten staande te houden.

Dit hebt U in de eerste plaats bereikt door een hoog moreel, dat werd verkregen door zelf-discipline, toewijding en een vast geloof in de goede strijd die gestreden moest worden.

Mogen deze drie militaire deugden, die U onder de zeer moeilijke omstandigheden hebben bezielde, eveneens de komende generaties Nederlandse onderofficieren inspireren hun taak, zij het onder andere omstandigheden, met idealisme uit te voeren.

De Prins der Nederlanden.

60 Jaar Madjoe

Zoals men een man naar zijn daden, en niet naar zijn woorden beoordeelt, zo ook moet men een organisatie bekijken naar zijn daadwerkelijke prestaties en niet naar de lengte van de speeches die worden afgestoken of de artikelen die worden geschreven.

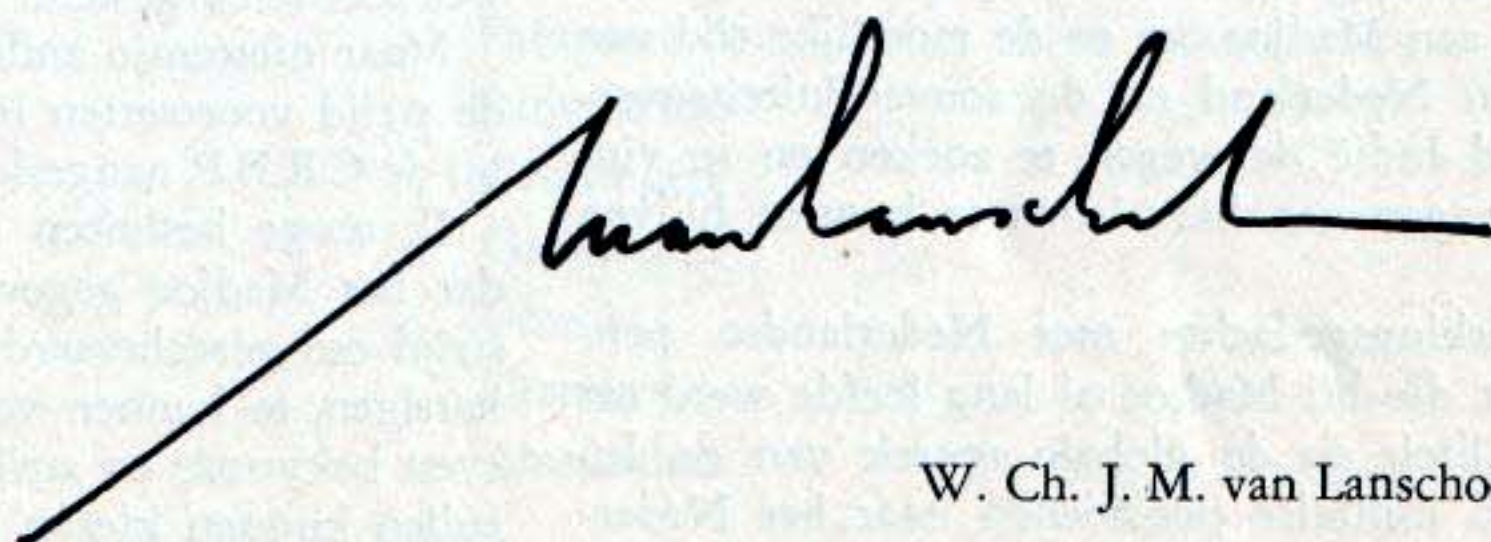
De Vereniging „MADJOE” is een voorbeeld van een hecht verbond tussen het Hoofdbestuur en de leden enerzijds, en tussen Uw Vereniging en andere Nederlandse instellingen zoals de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers anderzijds. In de afgelopen jaren hebben de leden van deze verenigingen de vruchten kunnen plukken van de goede samenwerking welke in het kader van het Nederlandse W.V.F.-Comité bestaat.

De bloei van Madjoe is een bewijs hoe, met behoud van eigen zelfstandigheid, de W.V.F.-partners elkaar voor ons gemeenschappelijk doel gevonden hebben en hoe zij met elkaar in staat zijn de belangen van hun leden, ieder op de hem eigen wijze, te behartigen. De verbeteringen welke in de laatste tien jaren tot stand zijn gekomen in de pensioenen voor oorlogsslachtoffers en -weduwen en wezen zijn een resultaat van gezamenlijke inspanning om te komen tot betere levensomstandigheden voor hen, die de gevolgen van de oorlog nog dagelijks aan den lijve ondervinden. De uitwisseling van ervaringen en gegevens in W.V.F.-verband heeft ertoe bijgedragen tot reële voorstellen te komen, welke aan de Nederlandse omstandigheden werden aangepast.

De samenwerking welke tussen de Nederlandse leden van de Wereld Veteranen Federatie bestaat en het gezamenlijk optreden naar buiten beklemtoont het belang dat het bestuur van iedere vereniging hieraan hecht. Hierbij denk ik met groot respect terug aan Uw voortreffelijke voorzitter, de heer F. Witkamp, die ons in 1968 ontviel. Hij was een voorbeeldig 'verbindingsman' tussen Madjoe en de andere organisaties, en heeft zeer veel bijgedragen tot de huidige goede verstandhouding.

Als President van de World Veterans Federation, én als President van de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers, wil ik bij gelegenheid van het 60-jarig bestaan van Madjoe getuigen van de grote dankbaarheid welke leeft ten opzichte van het Bestuur van Uw Vereniging.

Naast hartelijke gelukwensen voor hetgeen Madjoe in de afgelopen 60 jaar heeft gepresteerd, wil ik U mijn allerbeste wensen doen toekomen voor een voortzetting van Uw zegenrijk werk. Moge het U gegeven zijn samen met Uw Nederlandse medeleden van de World Veterans Federation en Uw collega's uit 49 andere landen verder bij te dragen tot een klimaat waarin de mens zich volledig kan ontplooiën in vrede en vrijheid.

W. Ch. J. M. van Lanschot.

Samenwerking

Als voorzitter van de Centrale Raad voor de Behartiging van de Gemeenschappelijke Pensioenbelangen, door het hoofdbestuur van Madjoe uitgenodigd om voor het speciale Madjoe-nummer ter herdenking van het 60-jarig bestaan van de Vereniging van oud-Onderofficieren van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger op 1 juli 1971, een bijdrage te leveren, is het vanzelfsprekend dat ik in deze bescheiden bijdrage mij beperk tot de verhouding tussen Madjoe en de C.R.B.P.

Het is algemeen bekend dat naast de heer Adriaansz van de Algemene Militaire Pensioenbond, onze onvergetelijke vriend Witkamp van Madjoe behoorde tot "de mannen van het eerste uur", die de stoot gaven tot de oprichting van de C.R.B.P.

De Constitutionele Verklaring van samenwerking met betrekking tot behartiging van gemeenschappelijke pensioenbelangen werd op 16 februari 1959 getekend namens 8 organisaties, terwijl de heren Adriaansz en Witkamp tekenden respectievelijk als Voorzitter en Secretaris. Hiermede was de oprichting van de C.R.B.P. een feit geworden.

Uit de bezetting van de bestuursfuncties blijkt reeds dat Madjoe in de C.R.B.P., hoewel zeker niet behorend tot de verenigingen met het grootste ledental, van de aanvang af een inspirerende en stimulerende plaats heeft ingenomen.

De heer H. A. Teunisse, van juni 1966 tot april 1970 1e gedelegeerde van Madjoe, bezet vanaf april 1970 een zetel in het Dagelijks Bestuur als penningmeester van de C.R.B.P.

Reeds voor de oprichting van de C.R.B.P. leefde in het hoofdbestuur van Madjoe het begrip dat door de soevereiniteitsoverdracht van Nederlands-Indië, voor de leden van de vereniging geheel andere belangen op de voorgrond traden en dat die belangen niet meer voldoende zouden kunnen worden behartigd op de vroeger gevolgde wijze, maar dat het beleid zich moest aanpassen aan de veranderde omstandigheden.

Ik moge hiervoor verwijzen naar het hoofdstuk "De geschiedenis van Madjoe" in het K.N.I.L. gedenkboek, waaruit ik gaarne citeer:

"Geboren uit de nood der tijden, begon Madjoe van de aanvang af naar middelen om te zien voor de verbetering der pensioenen, om aldus door woord en geschrift het werk voort te zetten, dat in Indië door de vereniging van Onderofficieren van het K.N.I.L., "Ons Aller Belang" enige jaren vroeger zo zegenrijk was begonnen: "De opheffing van de Indische militair uit zijn sociaal element". — (zie blz. 319).

Dezelfde dadendrang welke uit deze woorden spreekt gaf de bezieling aan Madjoe om na de moeilijke tijd van de bezetting van Nederland en de soevereiniteitsoverdracht over Ned.-Indië de wegen te zoeken en te vinden, om de belangen van haar leden te kunnen blijven behartigen.

De samenwerkingsgedachte met Nederlandse pensioenorganisaties, die bij Madjoe al lang leefde werd tot een urgente realiteit na de globale optrek van de Indische civiele en militaire pensioenen naar het Nederlandse pensioenpeil in 1956. Elke wijziging in de Ne-

derlandse pensioenbedragen moest gevolgen hebben voor de Indische pensioenen.

Op 20 maart 1968 leed Madjoe, en dus ook de C.R.B.P., een ernstig verlies door het overlijden van de eminente President van Madjoe, Franciscus Witkamp, die vanaf de oprichting van de C.R.B.P. steeds deel uitmaakte van het Dagelijks Bestuur van de C.R.B.P.

In hetzelfde jaar overleed ook de heer A. Cousijns, die als gedelegeerde van Madjoe in de C.R.B.P. optrad van 1959 tot mei 1962.

De heer Kempeners van mei 1962 1e gedelegeerde van Madjoe in de C.R.B.P. overleed in 1966.

Zoals verwacht mag worden van een strijd bare vereniging als Madjoe, werden de opgevallen plaatsen steeds weer aangevuld door leden der vereniging, die de taak van Madjoe voortzetten, daarbij tredende in de voetstappen van de gevallen en met vooruitziende blik de nieuwe gezichtspunten, die in de ontwikkeling der maatschappij ook voor de leden van Madjoe nieuwe problemen meebrachten, onderkende.

De C.R.B.P. mocht enkele successen boeken, waarvan de verkregen "inspraak" bij de voorbereiding van maatregelen, die rechtstreeks of zijdelings de belangen der gepensioneerden raken, wel de belangrijkste is. Ik kan slechts verklaren, dat de toezegging van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken aan de Samenwerkende Pensioen Organisaties terzake tijdig in de gelegenheid te stellen om hun mening over de pensioenbelangen rakende voorontwerpen kenbaar te maken, ten volle gehonoreerd is.

Hier moge ook genoemd worden de toelating van vertegenwoordigers van de besturen der Samenwerkende Pensioen Organisaties tot de bijzondere vergadering van de Raad van Toezicht van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, welke laatstelijk op 10 februari 1971 werd gehouden.

De openhartige discussie en vooral de toezegging van de voorzitter van de Raad van Toezicht, waarbij hij verklaarde in beginsel bereid te zijn om een bijzondere vergadering van de Raad van Toezicht met de pensioenorganisaties te beleggen wanneer deze bepaalde concrete zaken wensten te bespreken, acht ik zeer waardevol als teken van werkelijke inspraak.

Daarnaast zijn er ook wel punten waarover de C.R.B.P. minder tevreden is, en dan noem ik met name het ziektekostenvraagstuk van de gepensioneerden.

Door het thans door de Regering ingenomen standpunt dat voor de gepensioneerde ambtenaar in tegenstelling tot de actief dienende ambtenaar, een ziektekostenregeling niet op zijn plaats zou zijn, en zulks nadat de gepensioneerden jarenlang beloofd is, dat er ook voor hen een soortgelijke regeling zou komen, zijn wij wel zeer teleurgesteld.

Maar niettemin zullen wij niet versagen en zullen wij de strijd voortzetten in het belang van de leden van de bij de C.R.B.P. aangesloten organisaties.

Ik moge besluiten met het uitspreken van de wens, dat het Madjoe gegeven moge zijn, nog vele jaren de strijd om gerechtvaardigde belangen van de leden te behartigen, te kunnen voortzetten en dat zij uit hun leden even bekwame en strijd bare mannen als in het verleden zullen kunnen kiezen om in het bestuur der vereniging zitting te nemen.

J. J. Fanoy

Lijst van Ere-leden van „Madjoe”

C. van den Hoogenband	Kolonel b.d. KNIL	's-Gravenhage
A. van Santen	Brigade-Generaal b.d. KNIL	Velp
F. L. Diekerhoff	Luit. Kolonel der Mariniers	Geldermalsen
C. A. Ch. van Uythoven	Vice-Voorzitter Indische Pensioen Bond	Oegstgeest
L. Wardanier		Brussel
H. M. A. Meyer		's-Gravenhage

Lijst van Leden van Verdienste van „Madjoe”

	Afd. Rotterdam	Benoemd tijdens A.V. 1952
N. C. Guddee	„ Amersfoort	„ „ „ 1952
W. Wernsen	„ Nijmegen	„ „ „ 1954
Th. H. H. Krijnen	„ Friesland	„ „ „ 1956
F. Bok	„ Paramaribo	„ „ „ 1957
D. M. G. Netto	„ Haarlem	„ „ „ 1958
J. H. Copier	„ Alkmaar	„ „ „ 1958
W. F. van Boxcel	„ Alkmaar	„ „ „ 1958
H. J. v. d. Berg	„ 't Gooi	„ „ „ 1958
A. Draak	„ Friesland	„ „ „ 1960
A. M. Spoelstra	„ Tiel/Ede/Veenendaal	„ „ „ 1961
A. Hasselaar	„ Hoofdbestuurslid	„ „ „ 1961
J. H. Remmers	„ Breda	„ „ „ 1961
L. C. A. Schalk	„ Arnhem	„ „ „ 1962
F. Delcliseur	„ Amersfoort	„ „ „ 1962
G. Veldmeyer	„ Utrecht	„ „ „ 1962
H. C. Claussen	„ Arnhem	„ „ „ 1962
W. A. B. J. F. Otten	„ Den Haag	„ „ „ 1963
J. C. Gieben	„ Nijmegen	„ „ „ 1963
Mevr. A. Th. v. d. Lely-Schuurman	„ Groningen	„ „ „ 1963
Mevr. A. F. Stikma-Klosser	„ Axel	„ „ „ 1963
Mevr. M. D. K. Mieras-van Es	„ Alkmaar	„ „ „ 1963
Mevr. W. van Vliet-v. d. Hoek	„ Breda	„ „ „ 1963
Mevr. A. Schoonhoven-de Kroon	„ Den Haag	„ „ „ 1963
Mevr. L. N. Smith-Verschoor	„ Arnhem	„ „ „ 1963
Mevr. E. C. H. van Es-Swaving	„ Amersfoort	„ „ „ 1965
J. F. Koot	„ Walcheren	„ „ „ 1965
P. W. de Kraker	„ Arnhem	„ „ „ 1966
J. B. L. v. d. Wetering	„ Rotterdam	„ „ „ 1969
J. Westendorp	„ Utrecht	„ „ „ 1969
W. J. Liefheid	„ Zwolle/Kampen	„ „ „ 1969
J. H. Schuit	„ Paramaribo	„ „ „ 1969
G. A. M. Goede	„ Paramaribo	„ „ „ 1969
G. E. Balinge	„ Groningen	„ „ „ 1970
Mevr. E. Horlings-Logher	„ Groningen	„ „ „ 1970
P. Veenema	„ Utrecht	„ „ „ 1970
G. Hendriks	„ Utrecht	„ „ „ 1970
A. C. v. d. Vlist	„ Amsterdam	„ „ „ 1971
N. Snijder		

Samenstelling van het Hoofdbestuur van de
Vereniging van oud-onderofficieren van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger

„Madjoe”

tijdens de herdenking van het 60-jarig bestaan op 22 mei 1971.

President:	H. A. Teunisse	Algemene leiding en eindredactie verenigingsorgaan. Penningmeester C.R.B.P. Lid Nederlandse W.V.F.-commissie.
Secretaris:	J. H. Remmers	Algemene verenigingscorrespondentie. Gedelegeerde bij de C.R.B.P. en de S.I.B. Lid Nederlandse W.V.F.-commissie.
Penningmeester:	R. C. Tromp	Financieel beheer en financiële correspondentie. H.B.-lid Commissie Achterstallige salarissen.
1e Commissaris:	H. H. J. F. van Crugten	Redacteur verenigingsorgaan.
2e Commissaris	K. v. d. Berg	2e Secretaris en sociale zaken w.o. ziektekostenverzekeringen.
3e Commissaris:	C. Bloemendaal	Leden-administratie en 2e Penningmeester. Distributie verenigingsorgaan.
4e Commissaris:	A. van Drongelen	2e Redacteur verenigingsorgaan. Pensioen en AOW/AWW-zaken. z.g. Suriname aangelegenheden.

Geschiedenis van Madjoe

over het tijdvak 1961—1971

In het "Gedenkboek K.N.I.L.", het door onze vereniging uitgegeven standaardwerk ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van Madjoe in 1961, is een hoofdstuk gewijd aan de geschiedenis van Madjoe, samengesteld door het hoofdbestuurslid M. G. J. Hendriks, die tot aan zijn overlijden op 2 december 1966 deel heeft uitgemaakt van het hoofdbestuur. Het is zinvol om in dit speciale nummer van ons orgaan ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van onze vereniging daarop aan te sluiten met een beknopt overzicht van de geschiedenis van Madjoe over de periode 1961—1971.

Tijdens de Algemene Vergadering gehouden op 16 en 17 juni 1961 werden de reglementair aan de beurt voor aftreden zijnde hoofdbestuursleden met algemene stemmen herkozen en in de bestaande vacatures voorzien door de verkiezing van twee nieuwe H.B.-leden, zodat de samenstelling van het hoofdbestuur werd:

President: F. Witkamp, Secretaris: A. Coesijns, Penningmeester: J. Westendorp en als Commissarissen: G. van der Noen, M. G. J. Hendriks, W. J. Liefheid en L. J. de Vos.

Dit hoofdbestuur zag zich in samenwerking met de overige organisaties van gepensioneerde overheidsdienaren gesteld voor vraagstukken als het verkrijgen van de welvaartsvastheid, de kortingen op de pensioenen bij gelijktijdig genot van AOW/AWW-uitkering, een ziekte-

kostenverzekering gepensioneerden, integratie van de Indische pensioenen in de Nederlandse pensioenwetgeving en de onbillijke positie waarin onze Surinaamse bondsmakkers en aldaar gevestigd waren komen te verkeren na de saneringsregeling. Voor hen werd in dat jaar een fraai succes bereikt, doordat aan hen een toeslag van gemiddeld 50 % werd toegekend met terugwerkende kracht tot 1 januari 1960. Groot bezwaar hadden de Samenwerkende Indische pensioen Bonden (S.I.B.) echter tegen sub 3 van de beschikking no. C 61/1497 van 17 oktober 1961, waarin deze 50 % toeslag werd geregeld, luidende:

"Na 1 januari 1960 op vorenbedoelde pensioenen toegekende en nog toe te kennen toeslagen zullen — indien niet nadrukkelijk anders bepaald — in Suriname en Nederlandse Antillen op de in sub 1 bedoelde extra toeslag in mindering worden gebracht.", doch hun bezwaren werden afgewezen.

Over de overige vraagstukken werd de samenwerking, zowel met de S.I.B. als in C.R.B.P.-verband en S.P.O.-verband onverminderd voortgezet, resulterende in de indrukwekkende massale demonstratieve vergadering van gepensioneerd overheidspersoneel op 12 april 1962 in de Houtrusthallen in Den Haag.

In november 1962 werd door de Minister een voorontwerp nieuwe pensioenwet aan de Commissie voor Georganiseerd Overleg aangeboden, waarin het principe van de welvaartsvastheid was opgenomen voor de overheidspensioenen, nadat deze eerst nog zouden worden opgetrokken wegens de achterstand sinds 1957 ontstaan. Met dit voorontwerp werd de grondslag gelegd voor eer-

beter en rechtvaardiger pensioenbeleid en leek een reeds sinds de dertiger jaren door O.A.B. en Madjoe gepropageerde stelling "Een variabel pensioen, gebonden aan de koopkracht van de gulden" werkelijkheid te worden.

Een historisch jaar was 1963 door de invoering van de welvaartsvastheid der pensioenen, gepaard gaande met een optrek van onze pensioenen met 32,13 %. Deze verkregen welvaartsvastheid is een zeer groot goed, de afgelopen jaren hebben wel bewezen dat de praktische betekenis daarvan voor ons zelfs een bestaansvoorwaarde betekent. De samenloopregelingen van overheidspensioen met AOW-uitkering en de daarmee verbonden korting tot 80 % van het AOW-bedrag op het eigen pensioen was en is teleurstellend omdat vooral de lagere pensioenen daarvan de dupe dreigen te worden, terwijl ook de optrekking van juist de lagere Indische militaire eigen en weduwenpensioenen naar onze mening onvoldoende was. Immers, bij de sanering van 1957 waren de Indische militaire pensioenen niet consequent opgetrokken naar die van de ranggenoten van de Nederlandse strijdkrachten.

Voor de Indisch gepensioneerden, afkomstig en gevestigd in Suriname en de Nederlandse Antillen, dreigde nu het eerder geciteerde sub 3 van de genoemde beschikking fataal te worden, waardoor de verkregen welvaartsvastheid voor hen geen enkele verbetering zou brengen bij de invoering daarvan. De S.I.B. slaagde slechts gedeeltelijk in haar pogingen dit te voorkomen, wilde men niet opnieuw grote onbillijkheden scheppen.

Zonder iemand ook maar iets tekort te willen doen, mag dit beknopt overzicht van het voor ons zo belangrijke jaar 1963 niet worden beëindigd zonder een Eresaluut aan twee Madjoe-voormannen, Frank Witkamp en Arie Coesijns, die jaren hadden gewerkt en geijverd voor een variabel pensioen, gebonden aan de koopkracht van de gulden, en de principiële mogelijkheid van hun doelstelling nu zagen verwezenlijkt in een welvaartsvaste pensioenregeling.

De jaren 1964 en 1965 werden geheel beheerst door een voortgezette samenwerking in C.R.B.P.-verband en S.P.O.-verband voor de algemene pensioenbelangen. Het gemeenschappelijk werkprogramma omvatte o.a. functionele optrek van de pensioenen waar dit in de praktijk nodig bleek, afschaffing c.q. verzachting van de kortingsregelingen, een ziektekostenregeling gepensioneerden en het voorontwerp voor een nieuwe Algemene Burgerlijke Pensioenwet.

Ook het vraagstuk van de achterstallige salarissen over de periode in Japanse krijgsgevangenschap doorgebracht was voor Madjoe een zeer belangrijke zaak en zou dit tot heden blijven. Daarom is daaraan een afzonderlijk gedocumenteerd artikel gewijd, samengesteld door de heer H. B. Verwayen, voorzitter van onze Commissie Achterstallige Salarissen, en eveneens opgenomen in dit Herdenkingsnummer van ons orgaan waarna korthedshalve moge worden verwezen.

Ondanks de activiteiten van de Samenwerkende Pensioen Organisaties (S.P.O.) blijkt het uiteindelijke wetsontwerp voor een nieuwe Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1966 voor de reeds gepensioneerde overheidsdienaren teleurstellend. Alleen indien in de bezoldiging van het overheidspersoneel een wijziging van al-

gemene aard wordt aangebracht, worden de pensioenen in overeenkomstige mate aangepast volgens het principe van de welvaartsvastheid. Op zichzelf staande wijzigingen in de bezoldiging van personeelsgroepen — zoals leger, politie, onderwijs, e.a. — blijven dus buiten beschouwing, zodat van een functionele optrek van de pensioenen geen sprake is. Van afschaffing of verzachting van de kortingsregelingen is evenmin sprake. Ook niet van Inspraak Gepensioneerden of van de mogelijkheid van rechtstreekse vertegenwoordiging in de Raad van Toezicht. De Minister van Binnenlandse Zaken heeftde bezwaren van de Staten-Generaal tegen het wetsontwerp ondervangen door de toezegging dat na een aanloopperiode van enkele jaren een "novelle" zal worden ingediend ter correctie van in de praktijk gebleken onvolkomenheden van de nieuwe pensioenwetten en daar terugtrekking van het wetsontwerp beslist nadelig zou zijn zowel voor het nog actief-dienend als het reeds gepensioneerd overheidspersoneel, wordt het wetsontwerp aangevaard en treedt op 1 januari 1966 in werking.

Met het oog op de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1967 besluiten de Samenwerkende Pensioen Organisaties zich met een vijftal vragen te wenden tot de hoofdbesturen van alle politieke partijen welke in de Tweede Kamer vertegenwoordigd zijn. De vragen en ontvangen antwoorden worden in de verenigingsorganen gepubliceerd, uiteraard zonder commentaar van de hoofdbesturen van de organisaties, doch op een zodanig tijdstip voor de verkiezingen, dat elk lid individueel daarmee desgewenst rekening kan houden met het uitbrengen van zijn of haar stem.

De Samenwerkende Indische pensioen Bonden wendden zich in januari 1967 met een Memorandum tot de fractie-voorzitters van alle politieke partijen in de Tweede Kamer betreffende de aanpassing van de pensioenrechten der voormalige Indische overheidsdienaren aan de pensioenrechten der Nederlandse overheidsdienaren, zoals deze rechten nu zijn vastgelegd in de Algemene Burgerlijke Pensioenwet 1966.

Ingevolge een beschikking van de Nederlandse Ministers voor Zaken Overzee en Financiën waren de Indische pensioenen toegekend aan uit Suriname afkomstige en aldaar gevestigde gepensioneerden met ingang van 1 januari 1958 niet onderworpen aan de Nederlandse loonbelasting doch aan de gunstiger Surinaamse belastingtarieven. Op grond van de Rijkswet van 28 oktober 1964 Stbl. 425 werden deze Indische pensioenen plotseling ook onderworpen aan de Nederlandse loonbelasting en moesten de Indisch gepensioneerden in Suriname in feite dus dubbele belasting betalen. In goede samenwerking met de Indische Pensioenbond werd nog in 1966 bereikt dat verdere heffing van dubbele belasting werd voorkomen op grond van het bepaalde in dezelfde Rijkswet. In 1969 werd tenslotte bereikt dat de voor hen zo nadelige belastingregeling in gunstige zin werd herzien tot voldoening van onze in Suriname gevestigde leden. De eerder ingehouden Nederlandse loonbelasting werd aan hen gerestitueerd en dank zij de medewerking van zowel de Nederlandse als de Surinaamse belasting autoriteiten met gelijktijdige verrekening van nog eventueel verschuldigde Surinaamse belasting, waardoor navoreringen werden voorkomen. Zo werd aan hen tenminste

nog enige compensatie geboden voor de afwijzing, eveneens in 1969, van een door Madjoe en de Indische Pensioenbond ingediend verzoek om aan hen een extra duurtetoeslag toe te kennen in verband met de stijgende kosten voor het levensonderhoud aldaar.

Het jaar 1967 werd voor wat betreft de Samenwerkende PensioenOrganisaties vooral beheerst door het ingediende wetsontwerp Ziektekosten Voorziening Ambtenaren, waaraan ook de gepensioneerden op vrijwillige basis zouden kunnen deelnemen. Na aanvankelijk gunstige berichten werden de gepensioneerden onverwachts weer geconfronteerd met voor hen wel zeer nadelige wijzigingen. De S.P.O. reageerde prompt op de wijze zoals verwacht mag worden. Ook de organisaties van actief dienend overheidspersoneel nam het in het Georganiseerd Overleg op voor de gepensioneerden. De al te grove kanten aan de voorgestelde wijzigingen werden bijgeslepen, waarna het Georganiseerd Overleg tot een aanvaardbaar éénstemmig advies kon komen, nodig om nog verdere vertraging van het wetsontwerp te voorkomen. Verwacht kon worden dat het wetsontwerp Z.V.A. ultimo februari 1968 in de Tweede Kamer zou worden behandeld en nog medio 1968 in werking zou treden.

Ook de Samenwerkende Indische pensioen Bonden waren in 1967 zeer actief. Het standpunt van de S.I.B. zoals neergelegd in het aangeboden Memorandum eerder in dat jaar, bleef niet geheel en al zonder weerklank, er ontstond meer belangstelling en begrip voor ons standpunt en onze argumenten. Dit kwam o.a. tot uiting bij de behandeling door de Bijzondere Tweede Kamercommissie van het ontwerp Verdelingswet Schadeclaims Indonesië, waarbij van het oorspronkelijk door de Regering ingediende wetsontwerp niet veel overbleef.

De grootste teleurstelling welke 1968 ons bracht was de verwerping op 29 februari 1968 door de Tweede Kamer van het wetsontwerp Ziektekosten Voorziening Ambtenaren. Wij werden helemaal niet gerustgesteld door Regeringstoezeggingen met rekbare begrippen als "korte termijn" en "bereidheid om spoed te betrachten" ten behoeve van de gepensioneerde overheidsdienaren en de feiten hebben ons helaas in het gelijk gesteld. Alle inspanningen van de S.P.O. ten spijt zou het dan ook tot 1 januari 1971 duren eer door het flink optrekken van het grensbedrag voor toetreding tot de vrijwillige ziekenfondsverzekering veel gepensioneerden, ongeacht leeftijd, daarvan gebruik konden maken. Ook de inkomengrens voor toetreding tot de Bejaarden Ziekenfondsverzekering werd op die datum beduidend verhoogd door invoering van een 4e groep, waardoor ook veel klein-gepensioneerden boven de 65 jaar daarvan nu gebruik kunnen maken. Wij zijn voor deze maatregelen echt wel erkentelijk maar verre van voldaan.

Op aandrang van de organisaties van actief dienende overheidsdienaren werd in 1968 als incidentiële maatregel bij het berekenen van de nacalculatie trend de kwestie "centen of procenten" opgelost door ieder ambtenaar een zelfde bedrag toe te kennen uit het beschikbare trend bedrag. Deze incidentele maatregel was niet van toepassing voor de gepensioneerden, voor hen bleef de percentuele uitkering gehandhaafd. Na die ene keer is het opvallend stil geworden over de kwestie centen of procenten.

In 1968 werden we opgeschrikt door de gevolgen welke het toepassen van de letterlijke tekst van artikel 12 van het Weduwen- en Wezenfonds voor Europese militairen beneden de rang van officier kan hebben, indien men na pensionering weder in dienst was getreden bij een Nederlandse overheidsinstantie en men daar de status van ambtenaar in de zin van de pensioenwet had verkregen. Dank zij de medewerking van de Raad van Beheer van de S.A.I.P. werd bereikt dat alle belanghebbenden nog éénmaal in de gelegenheid werden gesteld om vrijwillig deelgenoot in het fonds te blijven door alsnog te voldoen aan het gestelde in artikel 12.

De in 1969 door het werk van de Samenwerkende Pensioen Organisaties tot stand gekomen regeling "Inspraak Gepensioneerden" is een beduidende stap in de goede richting gebleken voor een beter overleg tussen Overheid en gepensioneerden door de loyale interpretatie naar de geest van deze regeling door de Staatssecretaris en de betrokken hoofdambtenaren.

Wanneer het om specifieke belangen van de Indisch gepensioneerden gaat vinden wij daarvoor steeds een open deur, zowel bij de Afdeling Overzeese Pensioenen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken als bij de Stichting Administratie Ind. Pensioenen, al moet het initiatief daartoe als regel van de organisaties uitgaan.

De Samenwerkende Indische pensioen Bonden spannen zich in voor wijziging van de bepaling in de Beperkingswet Nederlandse Toeslagen op Indische pensioenen, waardoor altijd de maximum korting van 80 % van het AOW/AWW-bedrag wordt toegepast op alle Indische weduwenpensioenen, ongeacht de korting welke op het eigen pensioen van de overleden echtgenoot werd toegepast op grond van zijn diensttijd. Dit onderwerp bleek bij bestudering veel ingewikkelder en gecompliceerder te zijn dan verwacht en het duurde dan ook tot augustus 1970 alvorens een verzoekschrift terzake kon worden ingediend. Het duurde ook langer dan gebruikelijk alvorens een uitvoerig schrijven van de Staatssecretaris werd ontvangen met enkele vraagpunten terzake, waarover het overleg nog niet is afgesloten.

Evenals in 1966 besluiten de Samenwerkende Pensioen Organisaties in 1970 om zich in verband met de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1971, weder met een aantal vragen te wenden tot de hoofdbesturen van alle politieke partijen welke in de Tweede Kamer zijn vertegenwoordigd. Ook de Samenwerkende Indische pensioen Bonden formuleren enkele vragen over specifieke Indische pensioenbelangen en dienen die eveneens in. De vragen en ontvangen antwoorden werden in de verenigingsorganen gepubliceerd, evenals in 1967 zonder enig commentaar van de hoofdbesturen van de organisaties, doch wel op een zodanig tijdstip voor de verkiezingen dat elk lid individueel daarmee desgewenst rekening kon houden met het uitbrengen van zijn of haar stem.

Alles overheersend is echter sinds 1963 tot heden de actie geweest tegen de bestaande kortingsregelingen wegens samenloop met AOW of AWW uitkering, waardoor immers juist de lagere eigen- en weduwenpensioenen worden bedreigd met totale wegstorting daarvan, hetgeen nimmer de bedoeling van de wetgever kon zijn geweest. Men kan dit moeilijke en gecompliceerde vraag-

stuk niet beoordelen zonder rekening te houden met de daarmee samengaan- de algemene sociale voorzieningen. Aanvankelijk vonden wij voor onze geargumenteerde bezwaren nergens gehoor, integendeel, men was van mening dat de gepensioneerde overheidsdienaren als gevolg van de in 1963 verkregen welvaartsvastheid reeds in een gunstiger positie verkeerden dan gepensioneerde werknemers uit het bedrijfsleven. Mede door de op gang zijnde besprekingen om te komen tot een welvaartsvaste pensioenregeling voor alle werknemers in het bedrijfsleven is in die mening wel het een en ander veranderd en vinden de Samenwerkende Pensioen Organisaties meer en meer gehoor voor hun geargumenteerde bezwaren. Korthedshalve moge hiervoor worden verwezen naar de jaarrede tijdens de herdenking van ons 60-jarig bestaan, gepubliceerd in ons orgaan van juni 1971.

Natuurlijk is bovenstaand overzicht van tien jaren belangenbehartiging verre van volledig, er zijn veel meer onderwerpen aan de orde geweest. Als recent voorbeeld daarvan moge dienen het voor de gepensioneerden verkregen aandeel in de f 400,— golf, doch als goed lid heeft u alles over die onderwerpen kunnen lezen in de diverse nummers van ons orgaan.

Intern zijn de afgelopen tien jaren ook niet zonder tegenslagen verlopen, zeker niet in het hoofdbestuur, waar zware klappen vielen.

Van het na de A.V. 1961 opgetreden hoofdbestuur verloren wij onze eminente President F. Witkamp door overlijden op 20 maart 1968. Zijn bekwame naaste medewerker, A. Coesijns, trad na een onafgebroken periode van 25 jaren als hoofdbestuurslid tijdens de A.V. 1967 als zodanig af. Hij overleed op 20 oktober 1968. Penningmeester J. Westendorp, bekwame en zeer geziene figuur in de vereniging, trad na een periode van tien jaren als H.B.-lid, waarvan een periode als wnd. President, tijdens de A.V. 1969 af daar hij op medisch advies zijn werkzaamheden moest beperken. Vice-President G. van der Noen, integere persoonlijkheid met een jarenlange staat van dienst als hoofdbestuurslid, trad op 30 mei 1962 af wegens ziekte en overleed op 4 maart 1963. Redacteur M. G. J. Hendriks, sinds 1951 lid van het hoofdbestuur waarin hij welhaast alle functies tot en met die van President toe vervulde doch steeds de voorkeur gaf aan het redacteurschap, waarin hij dan ook als bekwaam stylist uitblonk, overleed op 2 december 1966. Commissaris W. J. Liefheid, in 1961 tot hoofdbestuurslid gekozen en door zijn vlot optreden populair in de vereniging, moest wegens ziekte tijdens de A.V. 1969 zijn functie beschikbaar stellen. Secretaris L. J. de Vos, in 1961 tot hoofdbestuurslid gekozen, energieke figuur en harde werker, werd op 17 april 1966 door een hartaanval getroffen en moest zijn functie beschikbaar stellen doch stelde zich in 1967 weer verkiesbaar en werd door de A.V. 1967 met algemene stemmen opnieuw tot H.B.-lid gekozen. Helaas moest hij op medisch advies in februari 1968 zijn functie beschikbaar stellen. Met de bedoeling de taak van de President te verlichten, werd in 1962 M. L. Kempeners, een geroutineerd en gerespecteerd verenigingsman, tot Vice-President gekozen, welke taak hij tot zijn overlijden op 25 mei 1966 bekwaam vervulde. J. P. Albers werd in juni 1966 tot H.B.-lid gekozen doch moest reeds in september 1966 om medische reden

zijn functie neerleggen. M. Gums, in 1967 tot H.B.-lid gekozen, werd belast met de noodzakelijke reorganisatie van de leden-administratie waarmede hij met ijver en administratieve kennis een aanvang maakte doch vlak voor de A.V. 1968 zag hij zich genoodzaakt wegens een ingrijpende verandering in zijn werkkring zijn functie ter beschikking te stellen.

Van het huidig hoofdbestuur werd Teunisse gekozen in 1966, Van Crugten in 1967, Remmers, Tromp en Bloemendaal in 1968, Van Drongelen in 1969 en v. d. Berg in 1970. Zij vormen een goed team, dat blijkens de A.V. 1971 het vertrouwen geniet van de vereniging. Dat zelfde kan zeer zeker gezegd worden van Piet de Kraker, tot vlak vóór de A.V. 1971 vaste medewerker van het hoofdbestuur als beheerder van het postzegelfonds ten bate van het C.O.F. en vertegenwoordiger van de leden-buitenland.

De mutaties in onze 27 afdelingsbesturen gedurende deze tien jaren zijn vanzelfsprekend veelvuldig geweest doch het is kenmerkend voor de kracht van Madjoe dat de opengevallen bestuursfuncties steeds weer werden bezet door nieuwe krachten. Het behoeft geen toelichting dat het vele werk dat door afdelingsbesturen wordt verricht voor het hoofdbestuur van groot belang is. Zonder de afdelingsbesturen als belangrijke schakel tussen leden en hoofdbestuur zou de inspraak en de inbreng van de leden onvoldoende tot zijn recht kunnen komen, hetgeen dan weer zou kunnen leiden tot een niet bedoeld doch in wezen te eenzijdig beleid van het hoofdbestuur.

De daadkracht en democratische werkwijze van Madjoe blijkt dan ook zeer duidelijk uit de diverse commissies die werden ingesteld tot steun en verlichting van de taak van het hoofdbestuur. Enkele voorbeelden ten bewijze daarvan.

Tijdens de A.V. 1964 werd een advies-commissie ingesteld bestaande uit de leden F. Delcliseur, J. F. Koot en L. D. v. d. Klaauw inzake het vraagstuk van de achterstallige salarissen, welke advies-commissie nog voor de A.V. 1965 een gedocumenteerd rapport indiende. Dit rapport had tot resultaat dat de A.V. 1965 besloot tot het instellen van een nieuwe commissie met een uitgebreider opdracht. Deze commissie werd gevormd door de leden H. B. Verwayen als voorzitter, A. Lamboo als secretaris, F. Delcliseur, G. A. J. Pohl en de penningmeester-hoofdbestuur als leden. Voor de noodzakelijke financiële middelen voor het werk en de actie van deze commissie werd een beroep gedaan op de leden voor een vrijwillige bijdrage. Uit de reactie van de leden bleek wel zeer duidelijk hoe sterk het vraagstuk betreffende de achterstallige salarissen bij de leden leefde, niet alleen leden-belanghebbenden maar ook de leden niet-belanghebbenden droegen spontaan voor dit actie-fonds bij.

Door de veranderde tijdsomstandigheden werd het in 1966/1967 noodzakelijk dat de statuten en het huishoudelijk reglement van de vereniging daaraan werden aangepast en wel zo, dat daarin duidelijk werd vastgelegd dat de hoogste macht in de vereniging diende te berusten bij de Algemene Vergadering. Een commissie van drie uit het hoofdbestuur — Teunisse, Westendorp en Van Crugten — werd daarmee belast doch bijgestaan door vier leden-adviseurs, de heren N. Snijder, G. A. J. Pohl, F. Delcliseur en A. C. van Beurden. Dank zij de

gevolgde werkwijze werden de nieuwe statuten vlot behandeld en goedgekeurd tijdens de A.V. 1967, het eerste gedeelte van het nieuwe huishoudelijk reglement (artikelen 1 t/m 8 lid 6) tijdens de A.V. 1968 en de resterende artikelen 8 lid 7 t/m artikel 21 tijdens de A.V. 1969.

Als gevolg van een uitspraak door de A.V. 1969 naar aanleiding van een voorstel van de afdeling Den Haag, werd ingesteld een studie-commissie Inbouw A.O.P., speciaal voor wat betreft de Indische pensioenen. Deze studie-commissie bestaat uit de president-hoofdbestuur als voorzitter met als leden de heren A. C. van Beurden, F. Delcliseur, G. A. J. Pohl en H. B. Verwayen. Als secretaris-niet-lid fungeert de 2e secretaris-hoofdbestuur. De studie-commissie zag zich voor een wel zeer moeilijk en gecompliceerd vraagstuk gesteld en kwam tot de conclusie dat daar het een algemeen pensioen vraagstuk betreft, dit onmogelijk speciaal voor de Indische pensioenen kon worden benaderd. Intussen had ook de C.R.B.P. een studie-commissie voor dit vraagstuk ingesteld, waarin Madjoe vertegenwoordigd wordt door het hoofdbestuurslid en C.R.B.P.-gedelegeerde Van Drongelen.

Het werkstuk van de afdeling Tilburg over hetzelfde onderwerp, bekwaam toegelicht door de heer Van Beurden tijdens de voorzittersvergadering van 23 januari 1971, deed het hoofdbestuur na bestudering daarvan besluiten, het werkstuk met een toelichtend schrijven in te dienen bij het C.R.B.P.-bestuur opdat het wellicht zou kunnen dienen als een constructieve bijdrage voor een mogelijke oplossing van dit zo gecompliceerde vraagstuk.

Het was bij de voormannen van Madjoe bekend dat ons verenigingsvaandel dringend aan vernieuwing toe was en het slechts aan de goede zorgen van het echtpaar Lans te danken was dat het nog enigszins bruikbaar was. Zij wisten ook dat onze geldmiddelen niet toelieten dat een nieuw vaandel werd aangeschaft. Eveneens was hen bekend dat President Witkamp hoopte dat het 60-jarig bestaan van de vereniging in 1971 voor de leden wellicht reden zijn zijn fondsen bijeen te brengen opdat bij die gelegenheid een nieuw verenigingsvaandel zou kunnen worden aangeboden. Zijn overlijden en de nog eens duidelijk tijdens de A.V. 1968 tot uitdrukking gebrachte wens om deze grote voorman van Madjoe blijvend te eren was reden voor de heer Van Beurden om middels een artikel in ons orgaan van juli 1968 op te roepen tot het stichten van een Vaandel Witkamp Fonds. Zijn oproep had een overweldigend succes, de vrijwillige bijdragen stroomden binnen, er werd een commissie gevormd bestaande uit de heren A. C. van Beurden, G. A. J. Pohl en Ch. G. Walter, resp. voorzitters van de afdelingen Tilburg, Den Haag en Amersfoort, waaraan een H.B.-lid werd toegevoegd. Het resultaat was dat tijdens een massale reünie in de Generaal Spoor Kazerne te Ermelo op 13 september 1969 in tegenwoordigheid van een ontroerde mevrouw Witkamp en ruim twee duizend leden en genodigden een prachtig nieuw vaandel door de commissie bij monde van de heer Van Beurden op toepasselijke wijze aan het hoofdbestuur kon worden overgedragen. Voor ons oude vaandel werd, dank zij de medewerking van de Commandant Bronbeek, een passende plaats gevonden in het museum van Bronbeek.

Niet alleen de reünie van 1969 maar ook die op 20

mei 1967 te Rotterdam gehouden en trouwens alle voorgaande reünies, waren een feestelijke uiting van de kameraadschappelijke band die in Madjoe overheerst en dan ook alle daaraan verbonden organisatorische werkzaamheden dubbel en dwars waard. Een warm woord van dank aan alle medewerkers en medewerkers aan de voorbereiding en organisatie van deze reünies is hier dan ook zeer zeker op zijn plaats.

Die kameraadschappelijke band, dat grote goed van Madjoe, uit zich echter vooral in het onderhouden van een goed contact met onze oudere en minder valide leden, die niet meer in staat of in de gelegenheid zijn actief deel te nemen aan het verenigingsleven. Wat op dat terrein door afdelingsbestuurders en leden individueel als vanzelfsprekend wordt gedaan, is in deze harde materialistische tijd iets heel bijzonders en een stimulans voor de inzet van het hoofdbestuur.

Dat ons ledenbestand, dat in 1961 bij de herdenking van het 50-jarig bestaan een totaal van 3.352 aangaf, ondanks het verlies door overlijden gedurende de afgelopen tien jaren van 1.204 aangeslotenen thans toch totaal 3.668 bedraagt, is voor een groot deel te danken aan deze overheersende geest van kameraadschap, waardoor bij overlijden van heren-leden hun achtergebleven weduwen de plaats van hun echtgenoot in Madjoe innemen. Het is door diezelfde hechte band van kameraadschap waardoor ook oud-K.N.I.L.-collega's na hun pensionering als militair van de Koninklijke Landmacht of de Koninklijke Luchtmacht zich aangetrokken voelen en zij zich eveneens aansluiten bij Madjoe. Zij doen dit niet voor hun materiële belangen, daarvoor sluiten zij zich terecht aan bij de Algemene Militaire Pensioenbond, maar zij doen dat voor die geest van werkelijke kameraadschap die zij zo goed hebben leren kennen en waarderen tijdens hun diensttijd bij het K.N.I.L. en die in Madjoe waarachtig voortleeft.

H. A. Teunisse

De toekomst van Madjoe

Nu de Vereniging van Oud-Onderofficieren van het voormalig Koninklijk Nederlands Indisch Leger "MADJOE" haar 60-jarig bestaan herdenkt, is het niet alleen nuttig om op deze dag om te zien naar waar er in de afgelopen 10 jaren, sinds de grootse viering van het 50-jarig bestaan in 1961, al dan niet werd bereikt, maar vooral ook een blik te werpen in de toekomst.

Hoe staat het thans met de toekomst van "MADJOE"? Zoals u allen wel bekend zal zijn leeft bij velen de gedachte dat onze vereniging gedoemd is om uit te sterven. Immers door de opheffing van het K.N.I.L. in 1950 met als gevolg daarvan voor vele onderofficieren een overgang naar de Koninklijke Landmacht of de Koninklijke Luchtmacht, voorzover zij daartoe geschikt en genegen werden bevonden, en voor de overigen afvloeiing of pensionering, kreeg "MADJOE" in de beginjaren na deze opheffing een grote toeloop van leden en aspirant-leden, welke bron thans zo goed als uitgeput moet worden beschouwd. Te betreuren is het echter dat vele oud-KNILers het nut van het verenigd zijn nog steeds niet heb-

ben ingezien of niet willen inzien. Zij toch vooral zouden bij het lezen van dit artikel tot de conclusie moeten komen dat wat de sterkte der vereniging betreft deze nog lang niet is uitgestorven en nog vele jaren met zijn werkzaamheden in het belang van alle gepensioneerde oud-militairen van het voormalig K.N.I.L. zal doorgaan.

Nu sinds het 50-jarig bestaan weer 10 jaren zijn verstreken is het een goede gedachte om de sterkte van de vereniging gedurende deze 10 jaren eens onder de loupe te nemen. Bij het 50-jarig bestaan was de totale sterkte 3352.

Op 1 januari 1962 bedroeg deze	3614
Op 1 januari 1963 bedroeg deze	3476
Op 1 januari 1964 bedroeg deze	3358
Op 1 januari 1965 bedroeg deze	3288
Op 1 januari 1966 bedroeg deze	3244
Op 1 januari 1967 bedroeg deze	3231
Op 1 januari 1968 bedroeg deze	3483
Op 1 januari 1969 bedroeg deze	3647
Op 1 januari 1970 bedroeg deze	3651
Op 1 januari 1971 bedroeg deze	3686

Hierbij moge worden opgemerkt dat de stijging vanaf het jaar 1967 verband houdt met het in werking treden van de nieuwe Statuten waarbij werd bepaald dat voortaan alle oud-militairen van het K.N.I.L. die dat leger eervol hebben verlaten, als lid kunnen toetreden.

Bezien wij bovenstaand overzicht dan blijkt hieruit dat "MADJOE" nog steeds groeiende is. Dit is een verheugend verschijnsel en mag en kan niet worden gebagatelliseerd; het is een teken dat "MADJOE" nog steeds volop in de belangstelling staat.

Uit de ledenlijst blijkt dat na het overlijden van een lid de weduwe zich geroepen voelt om de plaats van haar overleden echtgenoot in onze gelederen in te nemen.

Het is algemeen bekend dat onze leden zich in "MADJOE" thuis voelen, niet enkel voor de behartiging van hun materiële belangen, maar ook vanwege de hechte band van kameraadschap waarmee allen zich nog verbonden voelen. Zulks blijkt overduidelijk uit de aangename sfeer die er heerst in de afdelingsvergaderingen en waarvan de verslagen dier vergaderingen duidelijke taal spreken. Een goede geest in een vereniging komt de belangen van de leden ten goede. Het is dan ook zeer bemoedigend dat er in "MADJOE" nog steeds personen aanwezig zijn die zich bij het vakant raken van een bestuursfunctie, spontaan beschikbaar stellen om de opengevallen plaats in te nemen. Dat niet alle afdelingen hierin even gelukkig zijn is jammer doch met een beetje goede wil kan nog veel worden bereikt in deze. Dit mocht in het afgelopen jaar nog weer eens blijken toen het bestaan van één der kleinere afdelingen op het spel stond. Met medewerking van het hoofdbestuur kon deze stervende afdeling nieuw leven worden ingeblazen, ja zelfs weer worden aangevoerd door een voltallig bestuur.

Is uit bovenstaand overzicht de conclusie te trekken dat qua ledental de vereniging nog steeds groeiende is, dan is hiermede ook duidelijk het bestaansrecht van "MADJOE" bewezen. Maar een vereniging heeft niet alleen leden nodig, ze moet ook kunnen beschikken over leiding gevende figuren. Mocht hieraan in de toekomst behoefte bestaan laten dan zij die nog fit zijn en capabel

geacht kunnen worden niet aarzelen een bestuursfunctie te aanvaarden, in een afdelingsbestuur of in het hoofdbestuur.

Dit artikel dient niet slechts door alle leden goed te worden gelezen maar het is te hopen dat het eveneens onder de ogen komt en natuurlijk gelezen zal worden door die oud-KNIL-lers die zich nog steeds niet geroepen hebben gevoeld om als lid toe te treden. Het is niet aan een ieder gegeven zijn gedachten en ideeën klaar en duidelijk onder woorden te brengen, maar wel mag van de zijde van alle gepensioneerde onderofficieren van het voormalig Koninklijk Nederlands Indisch Leger meer belangstelling worden gevraagd voor al het werk wat door afdelingsbesturen en hoofdbestuur in hun belang wordt verricht.

Aan de trouwe leden het verzoek om eens een lid, dat het belang van het bezoek aan een vergadering nog steeds niet heeft ingezien, trachten mee te krijgen naar een vergadering. Vast en zeker zal de daar aanwezige sfeer er toe bijdragen dat zo iemand van afzijdige een goed en trouw bezoeker gaat worden. Immers een goed vergaderingbezoek stimuleert de leiders bij hun werkzaamheden, welke door hen geheel belangeloos worden verricht.

Bij het bladeren in de oude organen der vereniging viel het oog op een gedicht dat werd opgenomen in het maandblad van 1 februari 1921 en was overgenomen uit het maandblad van "ONS ALLER BELANG" van 30 september 1920, welk gedicht kwam van de hand van "ERZELLA" (L. A. Lezer?), en thans na ruim 50 jaar nog steeds zijn waarde heeft behouden, en ten volle waard is hier nog eens te worden herhaald.

EEN WOORD AAN DE ACHTERBLIJVERS

Zijt gij reeds lid van uw organisatie?
 Niet? En wat is daar de reden wel van?
 Hebt ge het zóó naar uw zin in uw baantje,
 Dat er niets meer aan verbeteren kan?
 Werkt de bond moog'lijk niet naar uw verlangen,
 Is soms de richting niet goed naar uw zin?
 Wel, bepleit zelf dan eens uw belangen
 Blijf toch niet buiten staan. Toe kom er in!

Hebt ge geen tijd ter vergad'ring te komen?
 Is u soms de contributie te zwaar?
 Of blijft ge liever maar suffen en droomen,
 Denkend, 't komt zonder mij ook voor elkaar?
 Is het bestuur niet zoo als ge zoudt wenschen?
 Werkt het teveel in een anders belang?
 Kent ge geschikter en ijd'riger mensen?
 Toe, als 't u blieft, breng hen hier, weest niet bang!

Hadte ge ooit vroeger verschil van gevoelen?
 Gaven soms vorige bestuurders u grief?
 Lucht dan uw hart eens, het zal u bekoelen
 Kunt ge 't niet mond'ling? Wel doe 't per brief.
 Blijf in 't verborgen niet mopp'ren en stoken
 Komt voor uw meening uit, open en rond
 'n Welgemeend woord, onbevreesd uitgesproken
 Kan niemand schaden, noch u noch den bond.

Wat we tot dusver reeds mochten verkrijgen
 En wat de toekomst nog brengen ons kan
 Al deed ge nooit iets dan kank'ren ... of zwijgen,

Evenals wij profiteert ge er van.
Laat ge u zóóiets nog langer verwijten?
Komaan we vragen 't u nogmaals met klem
Geeft er gehoor aan, het zal u niet spijten
Steunt ons voortaan met uw geld en uw stem.

Als alle leden van "MADJOE" de inhoud van bovenstaand gedicht ter harte nemen en de nog niet aangesloten trachten tot het lidmaatschap te brengen, dan kan het niet anders of het bestaansrecht van onze vereniging is nog voor vele jaren verzekerd en kan de vereniging nog steeds trots zijn op haar naam: "MADJOE".

J. H. Remmers

Schijnwerpers op onze fondsen

De troetelkinderen van onze jubilerende vereniging zijn van de aanvang hunner oprichting af onze FONDSEN geweest. Geboren uit de nood der tijden hebben deze fondsen in de achter liggende jaren veel bijgedragen om schrijnend leed in een periode van grote armoede enigszins te verzachten. Toestanden die in deze tijd van betrekkelijke welvaart voor de jongeren bijna onvoorstelbaar doch voor de ouderen immer nog een droevige herinnering zijn.

Het siert Madjoe als strijdorganisatie dat zij haar strijd voor het behartigen van de materiële belangen van haar leden niet eng beperkte tot die naar buiten gericht doch ook in eigen gelederen streed — zij het op een geheel andere wijze — voor een meer directe oplossing of beter gezegd verzachting van de toegespitste nood waarin vele leden destijds verkeerden. Hulde aan onze pioniers in het verleden! In die periode van het verenigingsbestaan is het grote nut van het daarnaast bestaan onzer verschillende fondsen onomstotelijk komen vast te staan. Eén facet ervan verdient hier extra belichting en dit is niet zo zeer de hulpverlening die daar van uitging doch meer nog de illustratie van kameraadschaps- en offervaardigheidszin die daarin ten grondslag lag. Hier werd waarlijk reliëf gegeven aan het gestelde in onze rijke statuten dat letterlijk luidt: "Het ondersteunen hunner nagelaten weduwen en wezen, het aankweken en onderhouden van een kameraadschappelijke geest, onderlinge hulp en hulpverlening bij ziekte en tegenspoed". Dat voor het bereiken van de gestelde doelen fondsvorming noodzakelijk was, zal voor een ieder duidelijk zijn.

Eén der eerste fondsen, dat al dadelijk na de oprichting van de vereniging werd gesticht, was een ondersteuningsfonds ten doel hebbend leden die daaraan *dringend* behoefte hadden te helpen aan een geldelijk voorschot. Het fonds heeft jarenlang gefunctioneerd onder de benaming Voorschottenfonds. Het zijn de verdiensten van de tijd waarin wij nu leven die maakten dat het sociale en maatschappelijke klimaat in ons land dusdanig verbeterde, dat het Voorschottenfonds kon worden opgeheven. Een feit waarover wij ons nu nog kunnen verheugen.

Eerst in 1917 werd een poging gedaan tot de oprichting van een steunfonds, dat als voorloper moet worden beschouwd van ons huidige Postzegelfonds. Althans de inzameling van postzegels en zelfs van oud lood nam

een aanvang en nog geen twee jaar later werd de eerste beheerder van het Postzegelfonds benoemd. Indien wij het jaar 1919 willen zien als het jaar der definitieve oprichting van het fonds dan concluderen wij dat het Postzegelfonds reeds 52 jaren bestaat. Jammer dat het feit van haar 50-jarig bestaan aan onze aandacht is ontgaan en dus niet werd gememoreerd.

Het is vijf jaren later en we nemen aan dat het jaar 1924 wordt bedoeld dat gedacht werd aan de oprichting van een fonds "Gift bij overlijden" dat spoedig daarna van de grond kwam. De aanleiding die tot de oprichting van dit fonds heeft geleid is te vinden in het bij K.B. van 1908 opgerichte Weduwen- en Wezenfonds voor nagelaten betrekkingen van militairen beneden de rang van officier behorende tot de Koloniale Troepen. Weliswaar een grote verbetering voor de militair uit die tijd doch voor bepaalde groepen daarvan teleurstellend o.a. voor de groep, die vóór 1909 werd gepensioneerd en in meerdere mate voor die welke vóór 1909 in dienst trad, ongehuwd bleef en in die status werd gepensioneerd. Hoewel deze laatste groep van militairen dus wel tijdens haar diensttijd voor dit fonds had gecontribueerd en dus deelgenoot ervan was, nochtans hield na pensionering het deelgenootschap op. Van latere mogelijkheden zich in te kopen werd weinig gebruik gemaakt omdat het inkoopbedrag veelal de draagkracht van betrokkene ver te boven ging. In het eerder genoemde jaar 1924 kwam een einde aan de onbillijke bepaling dat ongehuwden bij het verlaten van de dienst ophielden deelgenoot te zijn in het W.- en W.-Fonds, zodat ook voor hen die daarna huwden eventuele na te laten betrekkingen verzorgd waren. Ook hier was sprake van een grote verbetering voor de in de Tropen dienende militair. Voor het fonds had de nieuwe bepaling als direct voordeel dat het aantal gedupeerden vanaf dat jaar niet meer groter kon worden. Aangezien het ontstane gat van vóór 1924 nimmer voor de beide groepen van militairen werd gedicht bleef dus een betrekkelijk grote groep van gepensioneerden in de kou achter. Hoewel nu met een aflopend karakter, het fonds "Gift bij overlijden" bleef haar bestaansnoodzaak behouden tot op de huidige dag — zij het onder een andere naam (C.O.F.). Hoe gelukkig men in het verleden met een uitkering uit dit fonds mag zijn geweest uiteraard heeft deze éénmalige uitkering nimmer het gemis van Weduwpensioen ook maar enigszins kunnen goedmaken. Immers in wezen ontving de achtergebleven weduwe met of zonder kinderen de uitkering uit het fonds op het moment van beëindiging der pensioenaanspraken van de overleden echtgenoot en dit betekende in die dagen het plotseling verstoken worden van nog enige inkomsten met als treurig gevolg het geheel of in grote mate afhankelijk worden van anderen, waaronder de Armenzorg en instellingen van liefdadig- en barmhartigheid. Het is niet moeilijk te realiseren de vernederende en diep treurige positie waarin de weduwe in die dagen kwam te verkeren.

In de jaren 1951 en 1952 werden onder het toenmalige hoofdbestuur de bestaande fondsen doorgelicht met als resultaat dat het Fonds (Gift) Uitkering bij overlijden werd opgeheven met gelijktijdige oprichting van het Centraal Ondersteuningsfonds. (C.O.F.).

Beperkte zich het opgeheven fonds uitsluitend tot het doen van een uitkering bij overlijden, het nieuw opgerichte Fonds echter kreeg een doel van een wijdere strekking door hierin te begrijpen het doen ondersteunen van *noodlijdende* leden en weduwen-leden. Waarmede opnieuw werd benadrukt de wel bijzonder ellendige omstandigheden van de hiervoren bedoelde weduwe die zonder enige inkomsten en met een uitzichtloze toekomst achterbleef.

De reglementen op de fondsen en daarmee ook haar doel bleven daarna 15 jaren ongewijzigd. Hoewel juist in die periode en zeker na de jaren 1957 door de tot standkoming van ingrijpende sociale wetten als, A.O.W. en A.W.W. en in een later stadium de Algemene Bijstandswet, de maatschappelijke en sociale omstandigheden zich gunstig wijzigden waardoor althans aan schrijnende nood geheel werd tegemoetgekomen. Deze gunstige en gelukkige ontwikkeling op sociaal gebied had als logisch gevolg dat de voordien zo hooglijk gewaardeerde fondsen steeds minder urgent werden. Vooral de Bijstandswet heeft daartoe veel bijgedragen. Stond het grote publiek aanvankelijk nog wat onwennig en gereserveerd tegenover deze Wet heden onderkent zij zeer wel de mogelijkheden die deze wet door de soepele toepassing ervan haar biedt.

Toen dan ook in 1967 en dus onder het huidige hoofdbestuur de Statuten en het Huishoudelijk Reglement moesten worden aangepast aan de nieuwe tijd werden ook de artikelen betrekking hebbende op de toen bestaande fondsen opnieuw aan een studie onderworpen. De wijziging der artikelen 20 en 21 van het oude huishoudelijke reglement zijn betrekkelijk recent en daardoor nog wel in het geheugen van de meeste leden. Doordat van het oude artikel 21 niets werd overgenomen in het nieuwe huishoudelijke reglement kwam automatisch het in dat artikel omschreven "Voorschottenfonds" tot het verleden te behoren en daarmee roemloos ten onder, als zijnde niet meer passend in het raam der vereniging.

Door de gunstige ontwikkeling op maatschappelijk en sociaal terrein kon het doel van het nieuwe C.O.F. beperkt blijven tot dat waartoe de Verzekeringskamer de vereniging verplichtte, nl. het doen van een uitkering bij overlijden aan rechthebbenden daarop. Voor dit doel werd door de vereniging een berekend bedrag gereserveerd en veilig gesteld, met uiteraard aflopend karakter. Het is goed de schijnwerpers te richten op het Postzegelfonds. Reeds eerder merkten wij op dat dit fonds reeds 52 jaren bestaat. Zonder dit fonds hadden alle overige fondsen nauwelijks of geen bestaansmogelijkheid. Immers het was haar taak die fondsen te voeden. Haar inzet is wel het grootst geweest en de inspanning ervoor zwaar. Als steunfonds voor het C.O.F. oude stijl maakte zij het jaren lang mogelijk het waar maken van het aan het centraal ondersteuningsfonds mede gestelde doel nl. het financieel of in natura ondersteunen van noodlijdende leden en weduwenleden, die buiten hun schuld niet in staat zijn in hun onderhoud c.q. van hun gezin te voorzien. Het aantal in de loop der jaren door dit fonds verstrekte Kerstgratificaties is niet te schatten, de vreugde hierover niet te peilen. Sinds 1967 is, tegelijk met dat van het C.O.F., ook de structuur van het Postzegel-

fonds veranderd en vanaf die tijd hield het op aan de inkomsten van het C.O.F. bij te dragen. Het fonds werd zelfstandig met als doel de verstrekking van giften aan financieel minder draagkrachtigen rechtstreeks en uit eigen middelen te doen geschieden. Van noodlijdende leden en weduwen-leden wordt derhalve niet meer gesproken waarover wij ons alleen maar kunnen verheugen. Het heeft echter ook een schaduwzijde. Door de verbeterde sociale omstandigheden ook voor onze leden verliest het Postzegelfonds meer en meer de belangstelling der leden. Het woord "noodlijdend" werd geschrapt en daarmee de stimulans het fonds nog even krachtig als vroeger te steunen met als gevolg een teruggang in de inkomsten van het fonds. Vele afdelingen gaan er toe over deze aangelegenheid in eigen hand te nemen. Op zich zelf een loffelijk streven en mogelijk meer doeltreffend door de directe gerichtheid. Reeds eerder en elders vermelde bijzondere omstandigheden het Postzegelfonds rakend versnellen het slopingsproces. Laten wij er niet treurig om doen. De grootste verdienste van dit fonds is wel geweest het mogen dienen als middel en belevenis van de ware kameraadschapszin der leden in onze vereniging.

R. C. Tromp

Hoe zit dat eigenlijk?

Het kan voor lezers van ons maandblad wel eens moeilijk zijn om in de in het maandblad gebruikte afkortingen voor andere verenigingen de volledige naam van de met deze afkorting aangeduide vereniging te vinden.

Dat Madjoe veel samenwerkt met andere organisaties van gepensioneerd overheidspersoneel om hiermede meer kracht achter een actie te zetten, is u wel bekend. Deze organisaties hebben soms een lange naam. Het kan daarom nuttig zijn een uiteenzetting te geven over deze afkortingen en de werkwijze van de organisaties, zodat het lezen van het maandblad er gemakkelijker door kan worden.

Samenwerkende Indische pensioenbonden (S.I.B.)

hierin werken samen (in alfabetische volgorde)

Indische Pensioenbond. „I.P.B.”

Koninklijke Bond van gepensioneerde en eervol ontslagen militaire officieren en hunne weduwen „BENDOR”

Vereniging van oud-onderofficieren van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger. „MADJOE”

Een hoofdbestuurslid van de Algemene Militaire Pensioenbond wordt steeds gevraagd aan de besprekingen deel te nemen.

De S.I.B. heeft geen bestuur, geen geldmiddelen, zij heeft wel een vaste secretaris namelijk de secretaris van Bendor.

Het voorzitterschap wordt bij toerbeurt vervuld door de voorzitters der samenwerkende organisaties, welke organisatie de aan de vergadering verbonden kosten voor haar rekening neemt.

De S.I.B. vergadert als dat nodig is, waarbij de deelnemende organisaties worden vertegenwoordigd door ten minste 2 hoofdbestuursleden. Er worden alleen Indische

pensioenbelangen behandeld, die, omdat het geen algemeen belang is, niet bij de C.R.B.P. kunnen worden voorgebracht. Als voorbeeld: de uitbetaling in Roepia's in plaats van in guldens aan de in Indonesië gevestigde Indisch gepensioneerden, ingevolge de tekst van de Garantiewet Indische Pensioenen.

Centrale Raad voor de behartiging van de gemeenschappelijke pensioenbelangen. (C.R.B.P.)

Samenstelling: (in alfabetische volgorde)

Algemene Militaire Pensioenbond. „A.M.P.”

Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers. „B.N.M.O.”

Indische Pensioenbond. „I.P.B.”

Koninklijke Bond van gepensioneerde en eervol ontslagen militaire officieren en hunne weduwen. „BENDOR”

Koninklijke vereniging van eervol ontslagen officieren bij de Nederlandse Krijgsmacht.

Vereniging van oud-onderofficieren van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger. „MADJOE”

De C.R.B.P. is een overkoepelende organisatie met een bestuur, statuten en geldmiddelen, gevormd door contributie van de aangesloten organisaties.

Zij stelt zich ten doel de behartiging van de pensioenbelangen van de aangesloten organisaties van gepensioneerde overheidsdienaren en hun nagelaten betrekkingen.

Bij vraagstukken die niet algemeen zijn, behoudt elke organisatie de vrijheid tot behartiging van haar specifiek belang.

De aangesloten organisaties worden elk door twee gedelegeerden vertegenwoordigd. Het bestuur wordt uit de gedelegeerden gekozen voor 2 jaar en is weer herkiesbaar. Een bestuurslid kan niet tegelijk als gedelegeerde voor zijn organisatie optreden.

Het bestuur komt bijeen als dit nodig is, gedelegeerden vergaderen als regel 4 keer per jaar.

Bij overleg ingevolge de Regeling Inspiraak Gepensioneerden is de C.R.B.P. vertegenwoordigd door de S.P.O.

Samenwerkende Pensioen Organisaties. (S.P.O.)

Hierin werken samen: (in alfabetische volgorde).

Bond van gepensioneerd Spoor, Tram en overig vervoerspersoneel.

Centrale Raad voor de behartiging van de gemeenschappelijke pensioenbelangen. „C.R.B.P.”

Nederlandse Bond van Gepensioneerden. „N.B.G.”

De S.P.O. vertegenwoordigt ongeveer 120.000 georganiseerde gepensioneerde overheidsdienaren.

Zij is nog geen overkoepelende organisatie, doch in verband met de toenemende werkzaamheden zijn plannen hiervoor in voorbereiding. De secretaris van de Nederlandse Bond van Gepensioneerden is secretaris van de S.P.O. De secretarissen van de 3 organisaties vormen samen een werkcommissie.

Na voorbereidend werk van de werkcommissie worden de dagelijkse besturen van de samenwerkende organisaties bijeen geroepen voor behandeling van de aan de orde zijnde onderwerpen, die van algemeen belang zijn voor het gepensioneerd overheidspersoneel.

De S.P.O. is gesprekspartner bij het overleg ingevolge de Regeling Inspiraak Gepensioneerden en treedt naar buiten op als woordvoerder van de reeds genoemde organisaties.

Wereld Veteranen Federatie. (W.V.F.)

De Nederlandse W.V.F.-commissie is de Nederlandse tak van de internationale Wereld Veteranen Federatie en wordt gevormd door tenminste twee gedelegeerden van de Nederlandse organisaties die zijn aangesloten bij de W.V.F.

Die organisaties zijn: (in alfabetische volgorde)

Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers. „B.N.M.O.”

Nationale Federatieve Raad van het Voormalig Verzet Nederland. „N.F.R./V.V.N.”

Nederlandse Bond van Oud-Strijders. „N.B.O.S.”

Vereniging van oud-onderofficieren van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger. „MADJOE.”

De voorzitter van de commissie is Mr. Dr. W. K. J. J. van Ommen Kloeke, Nederlands lid van de W.V.F.-Raad. Het secretariaat wordt gevoerd ten kantore van de B.N.M.O.

De commissie bespreekt het Nederlands standpunt ten opzichte van de voor te brengen onderwerpen en van de bij de W.V.F. in behandeling zijnde onderwerpen. Zij regelt voorts de jaarlijkse plechtige overdracht van de Lamp der Broederschap in Nederland.

K. v. d. Berg

De zin van het verenigd zijn

Madjoe bestaat zestig jaar. Sommige mensen vragen zich af, waarom verenigd zijn. Als generaal antwoord wordt wel gegeven: "Sterker staan".

De motieven welke de mensen hebben gehad en nog hebben om zich te verenigen zijn talrijk. Door de eeuwen heen is het nodig geweest zich gezamenlijk te beschermen b.v. tegen het geweld van de natuur, maar ook en nog steeds om de natuur dienstbaar te maken aan de mens en daardoor de levensomstandigheden van het individu te verbeteren, in feite dus belangenvereniging. Daarnaast hebben mensen zich verenigd en ingezet met het doel ontspanning te brengen, meer kennis op te doen, waardoor de geestelijke ontplooiing kan worden bevorderd. Het zich verenigen is altijd nodig geweest en is voor grote groepen mensen nog steeds nodig om van een redelijk bestaan verzekerd te zijn en te blijven.

De gegageerde of gepensioneerde onderofficier van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger was vroeger zowel hier te lande als in het voormalig Nederlands Indië een eenling. Die eenling had als zodanig geen gelegenheid zijn materiële noden kenbaar te maken, daar, waar verbetering van zijn bestaan moest worden geregeld.

Uit nood geboren, waarbij de voorlopers uit die dagen zullen hebben gedacht aan "Ons Aller Belang", de belangenvereniging van de actief dienende onderofficieren van het K.N.I.L., welke toen reeds ongeveer tien jaren werkte voor het zelfde doel, namelijk de belangen van haar leden en hun weduwen en wezen te behartigen. Zij konden ook lering trekken uit het actieve vereni-

gingsleven wat in die dagen in Nederland functioneerde.

Zoals bijna altijd het geval is geweest, zijn het ongetwijfeld ook hier de "ontevredenen" geweest die de stoot tot het oprichten van Madjoe hebben gegeven. Dat het nagenoeg altijd de "ontevredenen" zijn geweest die hervormingen en verbeteringen hebben weten te verkrijgen is overbekend. George Bernard Shaw heeft dit onder woorden gebracht met zijn uitspraak: "De tevreden mens neemt de wereld zoals zij is, daarom komt alle vooruitgang van de ontevreden mens". Deze, in zijn algemeenheid keiharde waarheid is zeer oud maar ook van vandaag. Daarnaast doet men beredeneerd, maar uit welbegrepen eigenbelang, pogingen om door vereniging sterker te worden, echter niet altijd tot nut van allen.

Wij zien het om ons heen, wij zien het bij ons zelf. De zogenaamde schaalvergroting, welke men ziet in het samengaan op verschillend gebied van naties, ziet men in handel en industrie, maar men ziet het ook bij de belangenverenigingen, waarvan Madjoe er een is. Onze voormannen, ons helaas te vroeg ontvallen, hebben goed gezien om tijdig met andere verenigingen met een gelijk doel samen te werken. Alles spitst zich toe op massa, op kracht, op veiligheid, in feite de oeroude noodzaak van het verenigd zijn. Het is door onze voormannen óók goed gezien, gelet op de specifieke eigenschappen welke in het oog dienden te worden gehouden, dat Madjoe haar zelfstandigheid niet heeft opgegeven.

Naast de noodzaak van samenwerken met andere verenigingen ter verkrijging van gerechtvaardigde materiële verbeteringen is er in Madjoe dat grote — niet in geld uit te drukken — goed: "Kamerschap" en "Saamhorigheid". Op dit terrein is samengaan met anderen niet mogelijk. Het is daarom zo onbegrijpelijk dat er oud-collega's zijn die nog steeds een solitair leven leiden, terwijl zij op zo'n eenvoudige manier in de grote familie kunnen worden opgenomen. Overdenk de oude wijsheid: "Voor het meewerken aan een goede zaak is het nooit te vroeg, maar altijd te laat" en geef u op als lid van Madjoe. Zelfs tijdens een afdelingsvergadering met weinigen proeft men de oude sfeer, terwijl tevens het verenigingsbelang wordt gediend. Pas wanneer zo'n laatkomer lid van Madjoe is geworden en een vergadering bijwoont, dringt het tot hem door wat hij al die jaren na zijn pensionering heeft gemist. Dan is ook voor hem duidelijk, de zin van het in Madjoe verenigd zijn.

A. van Drongelen

60 jaar Madjoe — 30 jaar back-pay

Het is een droef feit, dat bij de viering van het 60-jarig bestaan van de Vereniging van Oud-onderofficieren van het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger "Madjoe" het zo oude vraagstuk als dat van de back-pay tot de (nog) onopgeloste vraagstukken moet worden gerekend. Want een oud vraagstuk is het. Een vraagstuk dat verweven is met de helft van het Madjoeleven. Een vraagstuk dat een stempel drukte op het leven en de opvattingen van een groot deel van de levens van hen die Madjoelid zijn en daarmee drager van de Madjoe-beginselen.

In feite is dat vraagstuk ontstaan op 8 december 1941,

de dag dat Nederland aan Japan de oorlog verklaarde. Die oorlogsverklaring en de directe inzet van de meest mobiele krijgsmachtonderdelen als Koninklijke Marine en Militaire Luchtvaart van het K.N.I.L. bracht evenzo als directe konsekwentie de mogelijkheid van het in krijgsgevangenschap geraken van bij de krijgsmacht in de Pacific ingedeelde militairen. Dat kon de eerste dag gebeuren, dat gebeurde zeker op 8 maart 1942, toen de opperbevelhebber van de strijdkrachten in Indonesië, de Gouverneur-Generaal van Nederlands Indië capituleerde, hetgeen het direct in krijgsgevangenschap geraken van het overgrote deel van de op dat tijdstip in Indonesië aanwezige krijgsmacht ten gevolge had. Zowel K.N.I.L.-mensen als marine-mensen en aan de krijgsmacht toegevoegde Amerikanen en Australiërs begonnen hun door Japanse bajonetten geleide hongertocht door het nieuwe Groot-Azië zoals de Japanners dat voor heden en toekomst hadden geconcipteerd; overal waar Japanse strijdkrachten slavenarbeid behoefden ter oplossing van hun oorlogsproblemen werden deze krijgsgevangenen ingezet. Op kernpunten van deze arbeidsbehoeften ontmoetten zij Engelsen en Amerikanen die als gevolg van soortgelijke oorlogsontwikkelingen op Malakka en Singapore of op de Philippijnen waren krijgsgevangen gemaakt.

In totaal honderdduizend militairen, hoofdzakelijk van Westerse landaard, verbleven in deze werkkampen. Voor zover inheemse troepen aan die strijd hadden deelgenomen waren deze veelal in het kader van de Groot-Azië politiek naar huis gestuurd. Het kenmerk van slavenarbeid, n.l. inzet als arbeider zonder enige mogelijkheid van vrije wilsbeschikking van de arbeider, was op de krijgsgevangensituatie volledig van toepassing. Konsekwentie: maximum arbeid tegen zo laag mogelijke kosten, hetgeen betekende hard werken van zonsopgang tot zonsondergang en minimale kleding, huisvesting en voeding.

Internationale verdragen, waarbij het lot van krijgsgevangenen werd geregeld, waren door Japan niet ondertekend; menselijkheidsbeginselen werden door Japan totaal genegeerd.

Zovelen, tè velen, lieten dan ook in de kampen het leven. De interne militaire verhoudingen bleven, voor zover mogelijk, in de kampen gehandhaafd.

Logisch, ook in krijgsgevangenschap bleven de militairen in dienst van het land tot welks krijgsmacht zij behoorden.

Boven de overmatige moeheid, de honger, de ziekte, stond daar voor de K.N.I.L.-militairen en de Marinemensen, van wie het gezin in Indië verbleef, de angst voor het lot van het gezin. Het contact daarmee was volledig verbroken. Pas na afloop van de oorlog bleek voor velen dat vrouwen en kinderen van Nederlanders evenzo in kampen waren opgesloten en geleefd hadden onder omstandigheden die de erbarmelijkste condities in krijgsgevangenkampen evenaarden zo niet overtroffen.

Mannen en vrouwen, die deze tijd hebben doorstaan, slaagden daarin door onvoorwaardelijk vertrouwen in de overwinning van de Nederlandse zaak, gebonden aan die van de geallieerde zaak; de zaak voor recht en vrijheid. Het bleek een doorstaan te worden van 3½ jaar bitterste menselijke ellende.

Zij mochten dat vertrouwen hebben. Het was zo prachtig bewoord in de uitzending van *Radio Oranje* op 8 december 1941 — de dag van de oorlogsverklaring — toen daarin werd gezegd:

"En wij groeten Nederlandsch Indië, wij groeten onze broeders overzee bij wie wij ons dichter voelen dan ooit. Wij weten dat deze nieuwe uitbreiding van deze machtigste aller oorlogen ons Indië niet onvoorbereid vindt. Wij weten dat allen in Indië, blank en bruin, sinds den bruten aanval op ons Nederland, slechts één gedachte kennen: Dit schoone land aan den evenaar tot een hecht en krachtig bolwerk der Democratie te maken. Wij weten dat onder leiding van onzen energieke en onverschrokken Gouverneur-Generaal jhr. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, wonderen zijn gewrocht in een wonderlijke korte tijd. Wij weten te spreken namens alle Nederlanders die hun zoons of dochters, vaders of moeders, die familieleden of vrienden in de Oost hebben, wij weten te spreken namens alls Nederlanders, wien het wel en wee van ons Koninkrijk ter harte gaat, wij weten dus te spreken namens het geheele Nederlandse volk wanneer wij van hier, van Londen uit Indië toeroepen: Wij zijn trots op u — en wij benijden u Indië om uw poorten in een der brandpunten dezer wereldworsteling, omdat wij weten dat gij Indië, wat ook gebeure, den strijd voor recht en vrijheid zal voortzetten even stoer en onverzettelijk als onze Landsmoeder heeft gedaan. Zij naar wie vandaag sterker dan ooit onze liefde uitgaat — zij symbool van het schoonste dat leeft in ons volk symbool van de eenheid van het Koninkrijk der Nederlanden onze nationale Leidsvrouw Koningin Wilhelmina."

Nog schoner werd het gezegd op 9 december 1941, toen we in Indië aan de radio gekluisterd zaten, door de Minister President Prof. Gerbrandy in zijn rede over Radio-Oranje, toen hij zei:

"Luisteraars in alle deelen des Rijks,

Sedert maandagochtend, even nadat de klok hier twaalf uur had geslagen, in de nacht van zondag 7 op maandag 8 december 1941, is het Koninkrijk der Nederlanden in oorlog met het Japanse Keizerrijk.

U allen verstaat, dat deze uitbreiding van den oorlog noodzakelijk was, toen onze bondgenoot, het Britse Rijk, onverwacht werd besprongen, toen de met ons zo bevriende Verenigde Staten van Amerika van wier samenwerking met ons u nog heel kort geleden hebt gehoord plotseling verraderlijk in den rug werd aangevallen. Daar is niemand uwer, die er aan twijfelt, dat deze beslissing moest komen. Misschien echter vraagt gij u af: Maar was het noodig dat Koningin en Kabinet in het holst van den nacht, snel een zo vergaand besluit namen?? Die vraag beantwoordt de Regering zo beslist mogelijk met: Ja! En ik heb reeds aanstonds een markant feit te noemen, dat het bevestigend antwoord op uw vraag rechtvaardigt. Het besluit der Nederlandse Regering viel, wat het moment der beslissing betreft, samen met de door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië aangenomen houding. Die houding klopte volkomen op

het tevoren gevoerde overleg tusschen het Opperbestuur en de Landvoogd.

Maar er is meer. Wij stonden hier tegenover een aanvaller, die reeds sedert jaren in woord en daad had blijk gegeven de kunst te verstaan van het benutten van dat oogenblik, waarop anderen van zwakheid blijk gaven. Ik noem slechts twee feiten: de aanval op Mandsjoerije in 1931, en daarna de inval in China in 1937. Reeds sedert jaren hadden wij met bitterheids des gemoeds den trouweloozen inval in het Chineesche Rijk, dat met matelooze energie zich verdedigt, zijn beloop zien nemen.

Daarna ontwaarden wij de greep naar Indo China, Thailand, en het gevoel van de ernstige onveiligheid besloop ons. Elke *aarzeling* tegen zulke geslepen aanvalstactiek ware verderfelijik.

Doch er is een derde reden:

Ons spreekwoord zegt: "Trouw moet blijken". De band met Groot Brittanië is gelegd: onze schepen, onze matrozen, onze koopvaarders, onze piloten deelen de gevaren met de Britsche zoo broederlijk, dat ge nooit vooruit weet, of de slag den een of den ander treffen zal. Onze verbondenheid met het land van President Roosevelt is geestelijk, economisch en laatstelijk ook militair, zoo innig, dat wat hem en het Amerikaansche volk treft, ons deert. Is er een onder u, die de Nederlandsche Regering niet zou hebben beschuldigd van ontrouw, als zij ook maar een minuut had gedaan, wat zoo typisch Nederlandsch is gezegd in de woorden: "De kat uit den boom kijken".

En als er onder u — de Regeering verwacht, dat ze dun gezaaid zijn — enkelen zijn, die zeer opportunistisch redeneeren en zeggen: "Nu goed, maar wij werden toch zelf niet aangevallen", dan vraag ik dezen: Denkt u heus, dat een onverhoedsche bomaanval op Singapore en de Philippijnen, uitgevoerd zonder enige voorafgaande oorlogsverklaring niet precies dezelfde agressie vertolkt als een directe aanval op Balikpapan of Soerabaya?

Zoo zijn wij dan in oorlog met het Japansche Rijk in Azië. Ons prachtig Insulinde wordt bedreigd. De gehele wereld wordt bedreigd, ja maar ons hart gaat toch spontaan allereerst uit naar die 70 millioen Rijksgenooten, die nu rechtstreeks plotseling in den grootsten oorlog zijn gestort.

Dit bij ons levende besef verkrijgt nog een dieperen toon door de herinnering aan de ontroerende bewijzen van trouw, waaraan de eenvoudigsten en de edelsten in Oost-Indië gedurende negentien maanden van oorlogswee zoo bijzondere blijken hebben gegeven. Met diepe deernis bedenkt de Regeering, dat dit ontzagelijke wee nu de millioenen in ons Indië bedreigt. Dat westersche wetenschap en techniek de oosterlingen uit Japan juist het sterkst maakten in die dingen, welke de beste Nederlanders en de beste Indonesiërs gelijkelijk verafschuwen, is voor ons een beschamende gedachte.

Hij, die namens de Regeering tot u spreekt en in deze dagen tevens de staatsrechtelijke verantwoordelijkheid voor onze overzeesche gebiedsdeelen draagt, kent Indië helaas niet uit eigen aanschouwing. Hij bezit niet het voorrecht, een van uw schoone talen te

spreken. Maar hij weet, dat zijn boodschap u wel bereiken zal. En hij durft hopen, dat wij toch elkaar verstaan in het diepste, dat gemeen is aan allen, die zich in deemoed buigen voor den Almachtige.

Daarom gaat ons hart in den komenden tijd naar u uit, omdat wij door bittere ervaring, maar ook door bestudering van den aard van het monster, dat ons gezamenlijk bedreigt, hebben leren verstaan, waarom het gaat voor u en voor ons.

Japan is het Nazi-Duitschland van het Verre-Oosten geworden. Waarom steekt het zijn schennende hand eerst uit naar China en nu naar andere gebiedsdeelen van en rond Azië? Om alles wat ge hebt, neen, veel erger, ook om alles wat gij zijt en geworden zijt in den loop der eeuwen in uw gezin, uw stam, uw taal, uw werk, kortom uw leven, op te eischen en op te offeren aan den honger naar bezit en macht van een bovendrijvende kliek in den Japanschen Staat, van die kliek, welke haar uitdrukking vindt in "het Japansche opperbevel", dat buiten de Japansche Regeering om, zonder oorlogsverklaring de vijandelijkheden begon.

Evenmin als het in Europa ging enkel om een stof-felijk bestaan maar bovenal om ons eigenlijke leven, zoo gaat het nu ook in Azië om datgene, wat alleen het leven de moeite waard maakt, om datgene, waaraan wij te zamen hart en hoofd en hand hebben verpand om het met vereende krachten te beveiligen en te verhoogen in waardij.

De toekomst van de Wereld, de toekomst van Indië staan op het spel. Op het spel? Ja, zoo drukt onze taal het uit. Maar het is geen spel dat wij spelen. Het is de bangste worsteling gedurende de laatste drie eeuwen, waarin gij medepartij zijt geworden. Kijkt alleen eens naar een wereldkaart en rekent eens uit welk gering gedeelte van onze planeet nog buiten deze strijd op leven en dood is gebleven.

En doet nog iets anders. Roept u altijd weer te binnen datgene, waarop Hare Majesteit de Koningin zoo sterk de nadruk heeft gelegd. Dat van de zijde van de aangevallenen — denk aan het geduld van President Roosevelt — geen middel onbeproefd is gelaten om den vrede te handhaven, zoo sterk, dat velen het wel eens benauwd om het hart werd en zij zich afvroegen, of niet tot te duren prijs de vrede werd nagejaagd.

De strijd is voor ons in den meest krassen zin een opgedrongen strijd. Slachtoffers zijn wij van teugelloozen drift naar macht, glorie en bezit, een drift, waaraan zelfs de glimp van iets, wat op rechtvaardigheid lijkt, ontbreekt.

Deze medaille heeft een keerzijde. Dit feit beteekent, dat u ginds en wij hier, die dezen vernietigingsstrijd niet hebben gewild, geroepen zijn om een taak te vervullen, geroepen om te zorgen, dat ons leven en dat van vele andere volken niet in een nacht van onvrijheid verkommert.

Onze strijdkrachten in Nederlandsch-Indië staan ongerept en de energie van de burgerlijke diensten is onaangetast. Natuurlijk is dit een ontzaglijke steun en geeft dat groot vertrouwen, maar het oogenblik der beproeving komt zeker, waarin deze strijdkrachten niet meer ongerept, die burgers en hun diensten niet meer onaangetast zullen zijn.

Als het uur der benauwenis komt, brengt u dan steeds te binnen, dat gij geroepen zijt, de Landvoogd en al zijn burgerlijke ambtenaren en militairen, ja, de gansche bevolking geroepen om dezen strijd voor een echt menschelijk leven tegen een tot vertwijfeling bringende onderdrukking tot zijn einde, dat is tot zijn einddoel, dat is tot de overwinning te helpen brengen. En brengt u in de dagen, waarop het wapen van den sluwen overvaller u en de uwen misschien schrijnend treft, ook te binnen, dat zulk een roeping tot verdediging van wat ons dierbaar is, niet komt van beneden, maar van boven, Van Hem, die als het aankomt op macht, waarvan de verwaten Japanneezen droomen, eenvoudig zegt, dat alle volkeren der aarde, bij Hem vergeleken minder zijn "dan een druppel aan den emmer".

Op Hem vertrouwt de Regeering. Moge Hij, zoo bidt zij met millioenen Nederlanders, in den komenden tijd Zijn bescherming uitstrekken over de Indische samenleving, over al de zeventig millioen zielen daar, van elk waarvan in zijn vaderlijke zorg en liefde ook de haren des hoofds zijn geteld.

Wij, onze bondgenooten en gij te zamen, zullen overwinnen, omdat wij tot overwinnen geroepen zijn."

Prof. Gerbrandy zegt het in die rede zo duidelijk als: hij, die in deze dagen tevens de staatsrechtelijke verantwoordelijkheid voor onze overzeesche gebiedsdelen draagt.

Nog prachtiger wordt het op 31 december 1941 door hem uitgesproken als hij in zijn radiorede zegt: "Wij zullen verbinden de wonden van ons volk; wij zullen niet vergeten hen, die de last van veldslagen en vervolging hebben gedragen; hun weduwen en wezen zullen we verzorgen; wij zullen de band, die het samenzijn in gemeenschappelijk gevaar smeedde, niet weer verbreken."

Hoe veilig zelfs alle individuele financiële consequenties van de oorlogvoering voor ieder lagen werd ons ook in Indië duidelijk toen in een uitzending van Radio Oranje op 6 januari 1942 een artikel uit Wallstreet Journal van 18 dec. 1941 wordt aangehaald gebaseerd op een besluit van de Nederlandse Regeering in Londen:

"Er zijn in de Verenigde Staten geen dollarobligaties van Nederland of Nederlandsch Indië uitstaande. Men zou dus kunnen denken, dat de regering van Koningin Wilhelmina (tijdelijk hoofdkwartier: Londen) een zucht van verlichting zou slaken en zou zeggen: "Gelukkig — daar hoeven wij ons tenminste geen zorgen over te maken..." Maar er bevinden zich in Amerika wel enige obligaties van leeningen die in Holland zelf zijn geplaatst, de meeste natuurlijk eigendom van Nederlanders, maar sommige in handen van Amerikaansche en Britsche onderdanen, en de regering van Koningin Wilhelmina, *uitgaande van de stelregel dat schulden er zijn om terugbetaald te worden*, zorgt nu voor rentebetaling en aflossing in Amerikaanse dollars of ponden Sterling: experts van het Internationale betalingsverkeer noemen dit een uniek geval".

De eenheid van Nederland en Indië werd door Prof. Gerbrandy nog eens benadrukt in zijn radiorede op 2 maart 1942 — naar aanleiding van de slag in de Javazee — als hij zegt:

„Als Minister van Koloniën en namens de Nederlandsche Regeering spreek ik vreugde en voldoening uit, dat Jhr. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, Helfrich, Doorman, Ter Poorten, Van Oyen, de gansche Indische weermacht, dezen voorpost in den oceanenstrijd voor *ons* veel meer dan een voorpost, *voor ons eigen land en volk*, voor ons het edel borduursel waarin West en Oost dooreengeweven werden, als Minister van Koloniën en namens de Nederlandsche Regeering spreek ik vreugde en voldoening uit, dat gij mannen van Nederlandsch Indië dezen voorpost *ook* gemaakt hebt tot het instrument om den gehaten vijand te treffen. Hem de eerste wonden hebt toegebracht, waaraan hij naast de wonden die hem wachten, eenmaal zal bezwijken.”

De verschrikkingen van de 3½ jaar van ellende na de spanningen en verschrikkingen van de oorlogsdagen werden te dragen, mede dank zij het woord van Koningin Wilhelmina uitgesproken op 15 maart 1942 over Radio Oranje, gelukkig nog door velen toen in Indië te beluisteren, waarin zij o.m. zei:

„Met ingehouden adem hebben wij allen de berichten beluisterd, toen verleden week het lot van Bandoeng op het spel stond. Wij leefden die donkere uren met de wakkere verdedigers, en allen, die hen daarbij moedig bestonden, van ogenblik tot ogenblik mede. Nimmer hebben wij ons zoo één gevoeld met ons geliefd Insulinde dan in het huidige tijdsgewricht van nationale spanning, nimmer een zoo nauw aaneengesloten Rijk.

Nimmer hebben wij ons in onze gedachten zoo vereenzelvigd met onze dapperen, die ter zee, te land, en in de lucht, het bovenmenselijke hebben gedaan, en alles hebben gedaan, en alles hebben geofferd voor de verdediging van volk en grondgebied, tegen den indringer. Wij brengen eerbiedige en dankbare hulde aan allen, die in den strijd het offer van hun leven brachten, diepbewogen over het leed dat zoowel in het moederland als in Indië, in zeer vele gezinnen gekomen is, en daarbij vergeet ik niet de onvermoeide en dappere burgers en burgeressen die in de strijd vielen en onze warme deelneming gaat uit naar hen, die hen bewenen.

In uw aller smart daal ik af, en voel haar, als ware ik zelf getroffen.

Met innige deernis denk ik met u, Rijksgenooten, aan het lot van alle ingezetenen der door de Japanners bezette gebieden, die thans zuchten onder de dwingelandij van een wreeden, niets en niemand ontzienden vijanden. *Wij wensen hen sterkte toe. Mogen het gevoel van saamhorigheid en het besef van innige lotsverbondenheid hun tot troost en sterkte zijn.*

Laat ons, ondanks de onze geheele Rijksgemeenschap zoo zwaar schokkende gebeurtenissen, de groote lijn niet uit het oog verliezen namelijk, dat we alle krachten moeten inspannen ter bereiking van ons doel, de eindoverwinning”.

Met al die woorden in het hart werd het oorlogslijden — voor hen verder het lijden in gevangenschap — voor zover dat mogelijk was gedragen. Zij hadden zich als Nederlanders ingezet voor de Nederlandse zaak in ge-

allieerd verband. Hun zaak was de zaak van het Koninkrijk der Nederlanden. Lotsverbondenheid kreeg duidelijke Koninklijke interpretatie.

DE TERUGKEER

Al direct bleek bij de bevrijding dat de zaak voor recht en vrijheid voor de mensen van het K.N.I.L. nog niet gewonnen was. Onder een nieuwe leus: „De strijd voor orde en rust”, werd onmiddellijk een beroep gedaan op elke ex-krijgsgevangene van het K.N.I.L. die daartoe nog maar enigszins in staat bleek.

De K.N.I.L.-mensen — of dat nu beroeps- of dienstplichtige militairen waren — honoreerden dat beroep. Het was toch immers een Nederlands belang dat gediend moest worden. Wel kwam onmiddellijk een scheiding tot uiting in belangenbehartiging.

Het Koninkrijk der Nederlanden stelde zich bij het „helen der wonden” van de oorlog direct op het standpunt van de scheiding der geldmiddelen tussen Indië en Nederland.

Direct behoorde tot dat „helen der wonden” de — rechtmatige — uitbetaling van achterstallige salarissen aan de mensen van de Koninklijke Marine die in Japanse krijgsgevangenschap verbleven hadden.

Hetzelfde gebeurde t.a.v. een groep Zuid-Afrikaners die de gelederen van het K.N.I.L. hadden versterkt vóór de Japanse inval. De Luitenant Gouverneur Generaal — als vertegenwoordiger van de Nederlandse Kroon — bestond het terzelfder tijd een rehabilitatieregeling voor de oorlogsslachtoffers in Ned. Indië in het leven te roepen waarbij gestippuleerd werd, dat het recht op inkomsten gedurende de oorlogsperiode nog in studie was — ook voor hen die als militair de belangen van het Koninkrijk hadden gediend —, terwijl hij had moeten weten (hij had zich terzake ook door deskundige ambtenaren doen adviseren) dat dat recht zeker voor de militaire inkomsten onomstotelijk vaststond.

Desondanks bleef het K.N.I.L. zijn taak — in het belang van het Koninkrijk — vervullen, en een zware, tot het tijdstip van de soevereiniteitsoverdracht.

In een door de Nederlandse Regering uitgegeven garantieverklaring werden de inkomsten en verdere aanspraken ontstaan in de periode tussen 1945 en de soevereiniteitsoverdracht door de Nederlandse Staat gegarandeerd.

Een gevoel van enorme teleurstelling ging als een golf door de Nederlandse militairen in Indië. De strijd in Indië was gedurende de korte actieve oorlogsperiode een Nederlandse strijd geweest gevoerd door Nederlanders voor Nederlandse belangen, hoe verweven deze ook waren met de belangen van Ned.-Indië.

De oprichting van Inheemse militie-onderdelen — jaren door Indië bepleit — werd door Nederland altijd afgewezen.

Pas op 18 september 1941, nog geen 4 maanden vóór het uitbreken van de oorlog in de Pacific, werd de dienstplichtordonnantie voor onderdanen — niet Nederlanders — bekrachtigd; een ordonnantie waaraan — gezien de korte tijd — geen praktische uitvoering is kunnen worden gegeven.

Door de Nederlanders in Indië was alles geofferd. Alle bezit aan huisraad, kleding en eigen transport en de vrijheid door allen; het leven door velen.

Moest de "lotsverbondenheid" tussen de strijders in Nederland en Indië zich nu alleen uiten bij het toekennen van Koninklijke onderscheidingen?

Moest het resultaat nu zijn, dat de eenheid, de lotsverbondenheid tussen alle strijders voor de geallieerde zaak zich zou manifesteren in een uitgesproken verschil in financiële waardering? Amerikanen, Engelsen, Australiërs, Nederlanders in en uit Nederland vonden hun gevangentijd terecht gehonoreerd met de militaire inkomsten aan hun rang verbonden.

Dienstplichtigen van het K.N.I.L., ter elfder ure in de oorlog overgeheveld naar Kustwacht detachementen welke onder de Marine ressorteerden kregen hun militaire inkomsten uitbetaald. Als enige uitzondering in die hele lotsverbonden geallieerde strijdmacht bleef daar het K.N.I.L. staan, dat een schamele rehabilitatie uitkering toegewezen kreeg nog niet voldoende om datgene te dekken wat door de oorlog aan eigen goederen verloren was gegaan.

De in de oorlog door de Nederlandse Regering zo benadrukte lotsverbondenheid werd door haar vertegenwoordiger, de Luitenant Gouverneur Generaal van Ned. Indië, zó merkwaardig geïnterpreteerd, dat afzonderlijke, aanmerkelijk verschillende rehabilitatieregelingen in het leven werden geroepen voor mensen die "Ambtelijk" door de oorlog hadden geleden en "particulieren", dus zij die als dienstplichtige voortkomend uit het bedrijfsleven, aan de oorlog hadden deelgenomen.

De machtige woorden door Koningin en Minister President in de oorlog gesproken, werden voor het K.N.I.L. — dát deel van de strijdmacht dat in en na de geallieerde oorlog zo'n grote bijdrage aan de Nederlandse belangen had geleverd — slechts woorden door geen daad waargemaakt.

Gescheiden geldmiddelen, en een nieuwe lotsverbondenheid, nu met de bevolking van Indonesië, werden de argumenten waarmee de vroeger gesproken woorden ongedaan werden gemaakt.

En dat door een Nederlandse Regering, die in de oorlog het algemeen bestuur over Indonesië op eigen schouders had geladen en na de oorlog een zodanige directe invloed op het Indische beleid uitoefende als in de 20e eeuw nog niet was getoond.

Door een Regering bovendien, die — buiten Indische vertegenwoordigende lichamen om — het Indische defensiebeleid aan zich had gehouden. Door een Regering, die — natuurlijk — een der eersten was om het internationale verdrag, dat conventioneel oorlogsrecht regelend, te ondertekenen. Door een Regering waarvan de Minister President bij de aanvang van de oorlog zo nadrukkelijk verklaarde dat hij de staatsrechtelijke verantwoording over de overzeese gebiedsdelen droeg.

MADJOE EN HET BACK-PAY VRAAGSTUK

Waren er direct na de oorlog, eind 1945, begin 1946 al Madjoe-leden direct bij het back-pay vraagstuk betrokken, het heeft tot na de soevereiniteitsoverdracht moeten duren voor de vereniging als zodanig bij pogingen tot oplossing daarvan te komen werd betrokken. Weer logisch. Tot aan de soevereiniteitsoverdracht kon ieder nog de hoop koesteren dat de Indische Regering — gezien haar uitlatingen in de toelichting op de rehabilitatie ordonnantie — tot erkenning van de aan-

spraken op militaire inkomsten zou komen. Naar ieders mening kon zij daar moeilijk onderuit, waar deze vastlagen in de militaire reglementen die de militaire inkomsten regelden. Toen zelfs uit de soevereiniteitsoverdracht regelingen bleek, dat aan de honorering van dat recht niets was gedaan, brak de storm — toen in Nederland uiteraard — pas goed los.

Dit noopte de Nederlandse Regering — gezien de onredelijke situatie waarin de soevereiniteitsoverdracht ook de uitvoering van de rehabilitatie regelingen had doen verkeren — tot installatie van een "Commissie Achterstallige Betalingen".

In de Commissie waarin 5 "ambtelijke" leden en 5 leden "vertegenwoordigers van belangengroeperingen" had voor de militairen en gepensioneerde militairen de heer H. B. Verwayen zitting op voordracht van het toenmalige N.I.O.V. en O.A.B. en de thans nog bestaande organisaties Bendor en Madjoe.

De Commissie begon haar werkzaamheden op 4 december 1951 en leverde haar advies aan de Regering op 29 december 1952. Uit het omvangrijke 140 pagina's druk bevattende rapport mag in dit verslag worden volstaan met eerstens een algemene opmerking aan het begin van het rapport:

"Tenslotte nog een algemene opmerking. Zoals uit de volgende hoofdstukken zal blijken zijn de vele vraagstukken waarbij de Indische gerepatrieerden zijn betrokken, in vele opzichten verschillend; zij hebben elk weer andere facetten en de juridische merites van de aanspraken en desiderata zijn zeer uiteenlopend. Al deze vraagstukken hebben echter gemeen dat hierbij in de gedachtensfeer van betrokkenen sprake is van een Nederlandse verantwoordelijkheid voor al wat gebeurd is in het voormalige Ned. Indië, zowel vóór de oorlogsverklaring aan Japan als na de Japanse capitulatie, tot aan de datum der soevereiniteitsoverdracht.

Het ligt niet op de weg der commissie deze verantwoordelijkheid af te wegen en evenmin om deze te beredeneren, aangezien dit zou leiden tot een staatsrechtelijke analyse van de bouw van het Koninkrijk vóór de oorlog resp. vóór de soevereiniteitsoverdracht. Een algehele ontkenning van deze verantwoordelijkheid is naar haar oordeel evenwel niet goed mogelijk, aangezien het opperbestuur van het voormalige Nederlands-Indië berustte bij de Nederlandse Regering. Immers bij de beslissing in alle belangrijke, niet uitsluitend interne aangelegenheden, was het laatste woord aan de Nederlandse Regering. Aan haar was ook de verantwoordelijkheid voor de verdediging van het Koninkrijk, aan Haar was in laatste instantie de beslissing voorbehouden omtrent het gebruik van de defensiemiddelen in het voormalige Nederlands-Indië. Het was de Nederlandse Regering die de oorlog verklaarde waardoor het in dit op zich onafhankelijke Nederlands-Indië in de oorlog werd betrokken. Het was voor de zaak van het gehele Koninkrijk dat de Nederlandse onderdanen en Nederlands-Indië lijf en goed hebben ingezet."

Vervolgens mag het standpunt van deze commissie t.a.v. het recht op salaris van militairen en van de Nederlandse aansprakelijkheid terzake nog eens worden gereleveerd.

In de voorschriften van het K.N.I.L. bestonden rege-

lingen welke aangeven wanneer en in welke gevallen de betaling der bezoldiging ophield. Verblijf in krijgsgevangenschap werd daarbij niet genoemd wel bijv. vermissing; wanneer achteraf bleek dat de afwezigheid een geoorloofde oorzaak¹⁾ had gehad, werd alsnog met terugwerkende kracht bezoldiging toegekend. Uit het niet noemen van krijgsgevangenschap als een geval waarbij de bezoldiging ophoudt en uit het ontbreken van een K.N.I.L. voorschrift in de zin van de Nederlandse bepaling dat omtrent krijgsgevangenschap een afzonderlijke regeling zou worden gemaakt, kan men afleiden dat het de bedoeling van de wetgever van het toenmalige Nederlands-Indië is geweest, gedurende krijgsgevangenschap de militairen van het K.N.I.L. door te betalen. Anderzijds dient evenwel volledigheidshalve gereleveerd te worden dat de commissie de opvatting ontmoette dat de gevolgen van krijgsgevangenschap wellicht niet geregeld waren omdat hieromtrent een internationale conventie bestond. De commissie kan echter geen grond vinden om deze opvatting tot de hare te maken.

Gezien het feit dat krijgsgevangenschap een voor militairen voorzienbare toestand is en feitelijk beschouwd moet worden als consequentie van de militaire dienst, is de commissie van oordeel dat krijgsgevangenschap als actieve dienst moet worden aangemerkt en dus aan officieren zowel als aan militairen beneden die rang volledige betaling gedurende de periode der krijgsgevangenschap competeert.

VOL SALARIS OF NON-ACTIVITEITS-SALARIS?

Naar het gevoelen der commissie had derhalve de gehele groep overheidsdienaren (burgerlijke en militaire) bezoldiging gedurende de interneringstijd moeten worden uitbetaald. De vraag rijst nu welke bezoldiging dit had moeten zijn, vol salaris dan wel non-activiteitssalaris.

Wat de burgerlijke overheidsdienaren betreft, waren de meningen van de commissie verdeeld. De meerderheid meende dat ambtenaren aanspraak op het gehele salaris kunnen doen gelden. Zij was van oordeel, dat het onjuist zou zijn uit het enkele feit, dat de ambtenaren tengevolge van hun internering niet hun taak konden uitoefenen, de conclusie te trekken dat zij daardoor zijn geraakt in de positie, welke in normale omstandigheden administratief-rechtelijk in de regelingen bedoeld wordt met non-activiteit in de een of andere vorm, met de daaraan verbonden verminderde wedde.

Van een regelmatige overgang naar zulk een positie is geen sprake geweest. De ambtenaren hadden bevel ontvangen op hun post te blijven en hun werk voort te zetten; een afwijking daarvan zou geleid hebben tot ontslag of ontslag met verlies van pensioen en op één lijn zijn gesteld met desertie in het militaire verband. Nu de gevolgen van internering niet geregeld zijn, kan hier met het oog op de verstrekte opdracht alleen gedacht worden aan overmacht tengevolge van vijandelijke maatregelen, welke betrokkenen heeft belet hun taak daadwerkelijk uit te oefenen zonder dat hun betrekking of functie kwam te vaceren.

¹⁾ Hieruit is volgens sommige leden te concluderen, dat krijgsgevangenschap onder de geoorloofde oorzaken van vermissing is te beschouwen.

De minderheid echter was van mening dat gedwongen internering niet onder het begrip actieve dienst kan worden gebracht en dat daarop slechts betaling van verminderd salaris van toepassing kan zijn. Wat de militaire overheidsdienaren betreft, ligt de zaak echter anders. Een militair is alleen op non-actief wanneer hij uit de sterkte van het leger wordt afgevoerd, en dit is bij krijgsgevangenschap uiteraard niet het geval. Integendeel, krijgsgevangenschap is zoals boven reeds gezegd, een consequentie van het militair zijn, zodat er bij de militairen bij het vraagstuk der back-pay geen alternatief is tussen vol of non-activiteitssalaris, doch uitsluitend sprake kan zijn van back-pay van vol salaris met inbegrip der vaste toelagen.

COMPLICATIE DOOR TWEE ANDERE ELEMENTEN

Tenslotte echter wordt het vraagstuk der back-pay nog gecompliceerd door de aanwezigheid van twee elementen, welke ook bij de andere vraagstukken steeds een belangrijke rol spelen, nl. het effect der monetaire maatregelen en de vraag in hoeverre Nederland aansprakelijk kan worden gesteld voor de nalatigheid van Ned. Indië/Indonesië.

DE VALUTA

Voor de valuta waarin de salarissen waren uitgedrukt, wordt verwezen naar het hoofdstuk Monetaire maatregelen.

AANSPRAKELIJKHEID VAN NEDERLAND

Het tweede punt is de vraag in hoeverre Nederland zelf aansprakelijk kan worden gesteld. De commissie acht zich niet bevoegd hiervoor juridische argumenten aan te voeren en zij meent dat het niet op haar weg ligt hierover een uitspraak te doen. Zij is echter van gevoelen dat zelfs indien de bevoegde rechter eventueel Nederland niet verantwoordelijk zou stellen voor de uitbetaling der achterstallige salarissen, er nog vele morele argumenten en billijkheidsgronden zijn aan te voeren, zowel ten aanzien van burgerlijke als militaire overheidsdienaren, om een beroep op Nederland ten volle te rechtvaardigen.

Door een aantal leden werd gesteld dat de Nederlandse Regering onvoldoende heeft toegezien op de faits et gestes van de voormalige Ned. Indische regering vóór de soevereiniteitsoverdracht en dat, toen het ging om een billijke behandeling van de Indische oorlogsslachtoffers, in het bijzonder wat betreft de back-pay van overheidsdienaren, de ministeriële verantwoordelijkheid niet voldoende tot gelding is gebracht, welke verantwoordelijkheid door bovenbedoelde leden als zeer belangrijk wordt gezien wegens de bevoegdheden van Kroon en Parlement in de vroegere koloniale verhouding. Op grond van deze gedachtengang zou een aansprakelijkheid van Nederland om het gedane onrecht alsnog te herstellen, moeten worden aangenomen. De omstandigheden in het na-oorlogse Indonesië en gedurende de eerste tijd na de oorlog in Nederland hebben er toe geleid dat het Indische beleid inzake begrotingen, waarvan de betaling aan oorlogsslachtoffers een post zou hebben uitgemaakt, de medeverantwoordelijkheid van Nederlandse regering en parlement niet tot haar recht heeft doen komen. In-

dien het parlement bedoelde verantwoordelijkheid alsnog tot gelding zou brengen, zou het, nu Indonesië niet meer tot herstel van het begane onrecht kan worden verplicht of bewogen, daaraan een schadeloosstelling ten laste van 's Rijks schatkist moeten verbinden. Hiertegenover werd in de boezem der commissie opgemerkt dat dit argument van staatsrechtelijke verantwoordelijkheid voor beslissingen der Indische regering niet doorslaggevend kan zijn, gezien de grote zelfstandigheid, welke aan laatstgenoemde regering — in het bijzonder na de bevrijding — in de praktijk reeds moest worden gelaten; bovendien leidt dit argument tot een staatsrechtelijke discussie resp. tot een beoordeling van regeringsbeleid, hetgeen te ver zou voeren.

Het is de commissie bekend, dat onder militaire belanghebbenden in sterke mate de opvatting leeft dat voor de militairen de verwevenheid met Nederland nog duidelijker blijkt dan voor de overige ambtenaren. Zij gronden dit op de volgende argumenten.

Hoewel het KNIL voor dat gedeelte dat in Indië diende, evenals zulks overigens met de Koninklijke Marine het geval was, geheel ten laste der Indische begroting kwam en de meeste voorschriften konden worden geregeld bij Gouvernementsbesluit, was dat leger toch in hoofdzaak een apparaat in handen van en onder gezag van de Nederlandse regering. Opperbevelhebber — weer evenals van de Koninklijke Marine — was de Gouverneur-Generaal als vertegenwoordiger van de Kroon. De hoogste officieren moesten door de Koning worden benoemd. De verplichtingen van de militairen — aangaan ten overstaan van de Minister van Koloniën, later Overzeese Gebiedsdelen — hielden in het dienen zowel in als buiten Europa en wat dit laatste betreft zowel in Ned. Indië als in Suriname of Curaçao. De door de officieren en onderluitenanten af te leggen beroepseed had dezelfde formulering als die der Nederlandse officieren bij het Nederlandse leger en behelsde geen enkele bepaling omtrent een binding alleen of speciaal met Indonesië als afzonderlijk rechtspersoon. Zelfs wordt door verschillende gezaghebbenden op historische gronden aangevoerd, dat het KNIL, oorspronkelijk een onderdeel van het Nederlandse leger, daarvan nimmer door een wettelijke regeling is afgescheiden, doch dat het alleen door gewoonterecht een afzonderlijk orgaan is geworden. Bovendien werd in de oorlogsdagen de militaire taak van het KNIL geheel uitgevoerd onder directe verantwoordelijkheid van de Nederlandse regering en werd zelfs omtrent de capitulatie vooraf overleg gepleegd met de Nederlandse regering te Londen.

De commissie tekent hierbij aan dat welke juridische en staatsrechtelijke overwegingen er ook mogen zijn, het naar haar mening niet voor betwisting vatbaar is dat de leiding van het militaire zowel als van het burgerlijk administratieve apparaat gesubordineerd was aan de Kroon en dat in het bijzonder het militaire apparaat uit de aard van zijn taak en functie wel een zeer hechte verbondenheid had met de Kroon der Nederlanden.

De arbeid en het daarop gebaseerde klemmend advies van de Commissie Achterstallige Betalingen heeft geen wijziging in de situatie vermogen te brengen.

Ook de daarop gebaseerde betogen van kamerleden brachten de Ned. Regering niet tot enige erkenning

van haar aansprakelijkheid. De woorden van de Regering in oorlogstijd dekten duidelijk niet de opvattingen van de Regering in vreedstijd.

Intussen was op instigatie van de N.I.B.E.G. de Stichting Omink opgericht waarin ook Madjoe participeerde. Een serie processen werd gevoerd op verschillende gronden. Het zou te ver voeren in dit bestek op de verscheidenheid van gronden, basis voor de verschillende processen, welke van 1953 tot 1956 duurden, in te gaan.

Het enige dat werd bereikt was in feite:

- a. de vaststelling van het recht op salaris;
- b. de praktische onmogelijkheid voor de rechter een Nederlandse aansprakelijkheid af te dwingen op grond van het feit, dat het overheidsbeleid niet ter toetsing staat van de Nederlandse rechter.

MADJOE STICHT EIGEN BACK-PAY COMMISSIE

De back-pay zaak werd in de jaren tussen 1956 en 1959 nog herhaalde malen door verschillende organisaties van belanghebbenden in de politieke belangstelling getrokken.

Het mocht niet baten.

Minister Luns gaf nog in 1959 een uitvoerig antwoord aan de Kamer waarin hij stelde dat, blijkens uitspraken van de bevoegde rechter Nederland rechtens niet aansprakelijk was en Nederland haar morele aansprakelijkheid voldoende gehonoreerd had door de vele bijzondere regelingen welke voor de mensen uit Indië waren getroffen. Hij haalde bij de opsomming van de miljoenen daaraan besteed genoegelijk de consequenties van de soevereiniteitsoverdracht met de morele afdoening van het back-pay vraagstuk door elkaar.

Het maakte daardoor de indruk of vanuit moreel standpunt gezien Nederland meer gedaan had dan menselijkerwijze van haar mocht worden verwacht.

De onrust onder betrokkenen bleef desalniettemin.

Bij de Madjoe-leden resulteerde dit in besprekingen ter Algemene Vergadering in 1964.

Gevolg was oprichting van een eigen adviescommissie Achterstallige Betalingen, welke haar uitvoerig rapport indiende ter Algemene Jaarvergadering 1965.

Het is ongetwijfeld de grote verdienste geweest van de commissieleden, F. Delcliseur, J. F. Koot en L. D. van der Klaauw, dat zij door hun uitvoerige en bijzonder gefundeerde documentatie de Vereniging er toe wist te brengen door te gaan met actie voor de regeling van het back-pay vraagstuk.

Ter jaarvergadering 1965 werd een nieuwe commissie benoemd welke tot taak kreeg acties terzake op te zetten en tot uitvoering te brengen.

De commissie bestaande uit de Madjoe-leden F. Delcliseur, G. A. J. Pohl en H. B. Verwayen werd geformeerd, aangevuld met een vertegenwoordiger van het Hoofdbestuur als hoedanig de eerste tijd de heer J. Westendorp fungeerde.

Aan de commissie werd als secretaris de heer A. Lamboo toegevoegd. Als besluit van de eerste commissievergaderingen werd aansluiting gezocht en verkregen met Bendor, A.M.P., B.N.M.O. en de Indische Pensioenbond.

Nog in 1965 werd, teneinde het probleem weer in de politieke en publieke belangstelling te brengen, een "open brief" terzake gericht aan de Staten-Generaal, het Kabinet en de Pers.

Als consequentie van deze open brief kon een zeer goed bezochte en geanimeerde persconferentie worden gegeven in de Nieuwspoort. Zowel de schrijvende pers als de radio besteedden in de geëigende rubrieken ruime aandacht aan het probleem.

Noch van Kabinet, noch van Staten-Generaal mocht enige reactie worden ontvangen.

In gemeen overleg tussen de bonden werd besloten nu onmiddellijk gehoor te verzoeken bij de vaste commissie voor Ambtenarenzaken en pensioenen van de 2e kamer der Staten-Generaal.

Hierop werd vrijwel onmiddellijk gehoor verleend. Enkele vertegenwoordigers van de bonden, waarbij als inleider de heer Verwayen fungeerde, hadden een uitvoerig onderhoud met de genoemde commissie op 14 december 1965 waarbij de betrokken commissieleden een verzoekschrift, een uitvoerige argumentatie ten aanzien van het verzoek en een beknopte geschiedenis van het back-pay vraagstuk werden overhandigd.

Verliep de discussie van de zijde van de commissie in de aanvang bijzonder teleurstellend, aan het einde werd door het kamerlid Korver van de V.V.D. het voorstel gedaan de toezegging te doen om, wanneer de bonden met een novum (een geheel nieuwe benadering van het probleem) konden komen, het zin zou hebben te overwegen de zaak opnieuw in de Kamer aanhangig te maken.

De voorzitter van de commissie en ook de overige commissieleden gingen hiermede accoord, zodat de vertegenwoordiging naar huis kon gaan op zoek naar dat novum.

Allereerst mag worden gesteld, dat een nieuwe benadering, een nieuw aanknopingspunt voor de Nederlandse aansprakelijkheid, moeilijk zou zijn te leveren en dat de argumentatie geacht kon worden te zijn uitgeput. Een politieke behandeling én juridische behandeling van het probleem waren in het verleden al uitermate intensief geweest en gebaseerd op onnoemelijk veel voorstudie van de zaak.

De aangesloten bonden vermeenden op deze gronden dat het vinden van een zodanig novum uitgesloten moest worden geacht.

De Madjoe-backpay commissie besluit door te gaan indien zij zich door de vereniging weet gesteund.

Op de Algemene Vergadering van 4 juni 1966 wordt unaniem besloten de actie door te zetten. Het Hoofdbestuur vermeent dat niet te mogen doen uit verenigingsmiddelen. Spontaan brengt de vereniging een fonds bijeen ter bestrijding van aan verdere actie verbonden kosten.

HET ZOEKEN NAAR EEN NOVUM

Onnoemelijk veel speurwerk in staatsstukken werd verricht naar het zoeken van een novum.

Bovendien werd besloten advies in te winnen van een rechtsgeleerde van naam teneinde de mogelijkheden van een nieuw proces af te tasten. De andere bonden stellen hun zin tot verdere samenwerking afhankelijk van het advies van deze rechtsgeleerde.

Het advies van de aangezochte rechtsgeleerde valt — bijna — negatief uit. De kansen om een juridische met succes te verwezenlijken worden dermate gering geacht en eisen een zodanig moeilijk te construeren nieuwe eis,

dat — gezien de hoge kosten aan procesvoering in 3 instanties verbonden — dit in feite wordt afgeraden. De Madjoe commissie gaat door met het zoeken naar een novum. Vermeend wordt dat dit kan worden geconstrueerd uit de nieuwe verhoudingen tussen Nederland en Indonesië gebaseerd op de grondwetswijziging 1946 en de instructies van de Regering aan de Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon in Indonesië.

In samenwerking met de B.N.M.O. wordt intussen een resolutie ten aanzien van de verantwoordelijkheid van Regeringen als de Nederlandse geconstrueerd.

Deze resolutie wordt door de assemblee van de W.V.F. in haar vergadering in de Ridderzaal te 's-Gravenhage eenstemmig aanvaard.

Op de jaarvergadering 1968 wordt besloten ten aanzien van het vermeende novum advies in te winnen bij enige rechtsgeleerden. Beide aangezochte rechtskundigen verklaren dat het onderzoek een nieuwe constructie mogelijk maakt voor aanpak op politiek terrein met andere woorden, dat de gevonden formulering als boven aangegeven een novum mag worden geacht, dus bij de politieke behandeling nog geen grond heeft gevormd voor de rechtstreekse Nederlandse aansprakelijkheid.

Op advies van één der rechtsgeleerden werd een door Madjoe samengesteld verzoekschrift, waarin het "novum" werd verwerkt, op 30 mei 1969 nù aan de Vaste Commissie voor de verzoekschriften van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gezonden.

Nog op 18 juni werd aansluitend daarop een vertegenwoordiging van Madjoe door die Commissie, aangevuld met een vertegenwoordiging van de Vaste Commissie voor ambtenarenzaken en pensioenen, in gehoor ontvangen. Het gesprek bleek hoopgevend. De commissie zegde toe zich terzake met de betrokken Minister te verstaan. In februari 1970 werd als antwoord ontvangen dat de Tweede Kamer in haar 42e vergadering op 5 februari 1970 besloot het voorstel van de Vaste commissie voor de verzoekschriften aan te houden (dus te volgen) hetgeen inhield dat:

"De commissie, gehoord een nadere mondelinge toelichting op het verzoekschrift op een op 18 juni 1969 daartoe gehouden hoorzitting;

gezien de ter zake schriftelijk door de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken verstrekte inlichtingen, welke adressante en de het adres ondersteunende organisaties in afschrift zullen worden toegenozend;

gezien voorts het ter zake overeenkomstig artikel 132 van het Reglement van Orde der Kamer door de vaste Commissie voor Ambtenarenzaken en Pensioenen verstrekte advies, hetwelk adressante en de het adres ondersteunende organisaties eveneens in afschrift zal worden toegezonden;

overwegende, dat het adres geen nieuw gezichtspunt bevat hetwelk haar aanleiding geeft de Kamer voor te stellen haar inzake het onderhavige vraagstuk ingenomen standpunt te herzien;

stelt aan de Kamer voor, ten aanzien van dit adres over te gaan tot de orde van de dag".

Blijkens de behandeling in de Kamer blijken er slechts reacties te komen van enkele leden (die daarvoor hier nog eens dank wordt gebract).

Tijdens de beraadslaging wordt gesteld door:

De heer Jongeling (G.P.V.): "Mijnheer de Voorzitter! Ik heb bezwaar tegen het voorstel van de commissie om inzake het verzoekschrift vermeld onder punt 7, over te gaan tot de orde van de dag. Het gaat hier over de betaling van achterstallige salarissen aan voormalige Nederlands-Indische militairen. Ik meen, dat de groep een dusdanig onrecht ondervindt van de Staat der Nederlanden, dat de kamercommissie zich ook nu nog steeds niet mag neerleggen bij de houding, die de Nederlandse Regering te dezen aanneemt; zij moet zich andermaal met een gemotiveerde tegenspraak tot de Regering wenden.

Ik verzoek u, mijnheer de Voorzitter, aantekening, dat ik geacht wens te worden tegen dit voorstel te hebben gestemd."

De heer Verlaan (B.P.): "Mijnheer de Voorzitter! Wij wensen dezelfde aantekening om dezelfde reden."

De heer Van Dis (S.G.P.): "Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij aan bij hetgeen de heer Jongeling heeft gezegd. Ik wens dezelfde aantekening."

Het leek zin te hebben op de inlichtingen die de Commissie ontvangen heeft van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en die blijkbaar een belangrijk element hebben gevormd in de overwegingen van de Commissie terug te komen.

Daarom werd 18 juli 1970 een brief met memorandum gericht aan de Minister van Binnenlandse Zaken waarin een open gesprek werd voorgesteld tussen een vertegenwoordiging van de betrokken organisaties en de Minister of Staatssecretaris.

Belangrijke punten in het betreffende memorandum zijn, dat:

- a. de Minister in zijn brief aan de Vaste commissie voor de verzoekschriften niet is ingegaan op de stelling van Madjoe dat de plicht tot betaling door de Nederlandse Staat versterkt werd door het feit dat er een andere rechtsorde tot stand was gekomen na de oorlog in de verhouding tussen Nederland en Ned. Indië;
- b. het door betrokkenen als uitermate grievend werd gevoeld dat in de herhaling van het regeringsstandpunt als in 1959, ons nu juist ook weer gebrek aan gevoel van "lotsverbondenheid" werd verweten.

Nu mag in deze uitvoerige samenvatting wel eens op de verscheidenheid van "lotsverbondenheden" worden gewezen waarvan de Regering zich meent te moeten bedienen.

In 1942 "lotsverbondenheid" met de geallieerde zaak en "lotsverbondenheid" tussen Nederland en Indië.

Nu "lotsverbondenheid" van ambtenaren met de particuliere werknemers, nota bene door een Ned. Regering die de door de Indische Regering getroffen rehabilitatieregeling — waarbij verschil gemaakt werd tussen ambtenaar en particulier — gezien de omstandigheden de enig juiste acht.

Het verzoek ten aanzien van dat open gesprek werd afgewezen bij brief van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken van 7 aug. 1970.

De enige bereidheid in dat schrijven weergelegd, werd als volgt beantwoord:

"Wel ben ik, indien u er desondanks prijs op zoudt stellen uw standpunt nog eens mondeling kenbaar te

maken, bereid u daartoe in de gelegenheid te stellen. Teneinde iedere mogelijkheid van misvatting uit te sluiten moet ik er echter wel op wijzen, dat ook een zodanig gesprek niet zal kunnen leiden tot heroverweging van het te dezen door de Regering ingenomen standpunt.

Indien op een audiëntie als evenbedoeld wordt prijs gesteld, verzoek ik u mij dit te berichten, in welk geval ik u het tijdstip zal doen weten waarop ik u kan ontvangen."

Naar aanleiding van dit antwoord werd 8 september 1970 door Madjoe namens de samenwerkende organisaties aan de Staatssecretaris bericht, dat geen enkele behoefte gevoeld werd ons standpunt in een door hem te verlenen audiëntie nog eens mondeling kenbaar te maken.

Gesteld werd dat ons standpunt thans bij hem voldoende bekend mocht worden geacht.

Gesteld werd echter bovendien dat wij gaarne in een bespreking of schriftelijk zouden worden geïnformeerd over het waarom;

- a. de grievende argumentatie van het regeringsstandpunt van 1958 ten aanzien van dit nieuwe verzoekschrift moest worden gehandhaafd;
- b. de door ons aangevoerde nieuwe gezichtspunten, geen nieuwe gezichtspunten zouden zijn.

Deze reactie werd door de betrokken Staatssecretaris dd. 11 dec. 1970 schriftelijk afgedaan.

In niet ambtelijke bewoordingen komt dit antwoord neer op:

- t.a.v. a. Het standpunt van de Regering is voldoende duidelijk gemaakt bij de behandeling van het rapport van de Commissie Achterstallige Betalingen.

(Dat standpunt houdt in dat de Ned. Regering vermeent dat door Nederland meer dan voldoende is en wordt gedaan ten aanzien van de uit Indonesië gerepatrieerden om niet nog eens bovendien de salarissen uit te betalen).

Het antwoord van de Minister van Buitenlandse Zaken gegeven in 1958 naar aanleiding van een verzoekschrift van de (niet militaire) organisaties van 1957 sloot aan op de argumentatie in dat verzoekschrift.

Het was toen voor de Minister van Buitenlandse Zaken noodzakelijk geen ruimte te laten voor misverstand (en dan moet zelfs een Minister blijkbaar grof zijn).

- t.a.v. b. Ik heb me als Staatssecretaris niet uitgelaten of het nieuwe gezichtspunt in uw verzoekschrift genoemd al dan niet een nieuw gezichtspunt is in de zin van "nog niet eerder te berde gebracht."

Ik heb als Staatssecretaris aan de Vaste Kamercommissie slechts gesteld dat het door Madjoe aangevoerde nieuwe gezichtspunt de waarde van de aan het afwijzende Regeringsstandpunt ten grondslag liggende beweegredenen niet aantasten.

Wij menen dat het antwoord ad. a. een bijzonder slordige afdoening is. Wij menen dat het een bewindsman niet kan schaden wanneer een nieuw verzoekschrift duidelijk aantoonst dat elk gevoel van "lotsverbondenheid" door de Regering in elke omstandigheid en in elke tijd gehanteerd, door de verzoekers op dezelfde wijze als door

de Regering wordt gevoeld met een op het nieuwe verzoek slaand antwoord eventueel wordt weerlegd.

Wij vinden het beschamend voor een bewindsman dat voor de beantwoording van een nieuw verzoek met nieuwe argumenten een oud antwoord, op een andere argumentatie slaand, uit de documentatiebak wordt gehaald.

Wij menen dat het antwoord ad. b. te kort doet aan de plichten die een bewindsman bij de aanvaarding van een regeringsfunctie op de schouders heeft genomen.

Als die nieuwe gezichtspunten duidelijk wijzen op Regeringsverantwoordelijkheden met Regeringsplichten in Regeringsbesluiten na de oorlog vastgelegd, die bij de bepaling en de bespreking van het Regeringsstandpunt niet te berde zijn gebracht, dan ware het tenminste de plicht van die bewindsman nader te bezien of daardoor dat Regeringsstandpunt wijziging behoeft.

Mocht dat naar zijn mening geen wijziging behoeven dan hebben verzoekers het recht op wetenschap waarom dat dan niet behoeft.

60 JAAR MADJOE — 30 JAAR BACK-PAY.
WAT NU.

Het in dit artikel geschetste contact met rechtsgeleerden resulteerde in een advies van één hunner ten aanzien van de nieuwe juridische mogelijkheden. In juni 1970 zal dit advies in een vertrouwelijke bespreking met de back-pay commissie van de samenwerkende organisaties door deze rechtsgeleerde worden toegelicht. De Madjoe backpay Commissie zal zich daarbij terdege bewust dienen te zijn of — gezien het feit dat in vroegere procedures de Nederlandse rechter zich zo nadrukkelijk op het standpunt heeft gesteld dat overheidsbeleid niet ter toetsing van de rechter staat — er voldoende gronden aanwezig zijn een nieuwe procedure te rechtvaardigen.

Daarnaast zal nodig zijn instemming voor een eventueel nieuw te voeren proces van de andere betrokken organisaties.

De kosten verbonden aan een nieuwe procesvoering, in 3 instanties te voeren, zijn dermate hoog, dat een kleine organisatie, waarvan bovendien maar een deel der leden direct bij het vraagstuk is betrokken, die niet zal kunnen dragen.

Overwogen zal bovendien moeten worden dat, indien een juridische procedure, mede gezien de al enige malen gehanteerde juridische uitweg, wèèr tot een negatief resultaat zou leiden, dit in feite de onherroepelijke afsluiting van het backpay vraagstuk op het nationale vlak betekenen zal.

De vraag rijst dan terecht of er thans nog andere mogelijkheden zijn.

Gemeend wordt, dat er na de beslissing over het ja of neen van een nieuwe rechtszaak nog drie mogelijkheden liggen.

1. De Nederlandse Regering door een vraag terzake in de gelegenheid stellen nu eens duidelijk — d.w.z. voorlichtend in niet ambtelijke taal — aan te tonen dat zij inderdaad aan haar morele verplichtingen ook ten opzichte van de uit Indonesië teruggekeerde militairen (beroeps- zowel als dienstplichtig) ten volle heeft voldaan. Wel zal daarbij in beschouwing dienen te worden genomen dat er ten aanzien van de gere-

patrieerden twee vraagstukken om oplossing vroegen:

1. de consequenties van de afgelopen oorlog;
2. de consequenties van de soevereiniteitsoverdracht. Naar ons gevoelen zijn tot nog toe bij het bekendstellen van het Regeringsstandpunt aan de Kamer deze beide zaken op een de duidelijkheid te kort doende wijze verweven.

Laat ons verwachten dat de Regering die bereidheid heeft en laat ons — ter bevrediging van ons tot nu toe gekwetst gevoelde rechtsgevoel — hopen dat zij daarin slaagt.

2. De eventuele opbouw van een nieuwe argumentatie als basis voor een nieuw verzoek onzerzijds waarbij — uitgaand van ons vaststaand recht op salaris enerzijds en de verantwoordelijkheden van de Ned. Regering anderzijds — wordt aangetoond dat de Nederlandse Regering maar ten dele aan haar morele verplichtingen heeft voldaan.

Dat zal een moeilijke zaak, maar een te proberen zaak zijn. Zeker te proberen indien de Overheid — gezien de door haar zelf geuite wens naar groter openheid — de voor die studie nodige gegevens ter beschikking van belanghebbenden wil stellen.

3. Het aanhangig maken van het vraagstuk van de achterstallige salarissen voor het Hof te Straatsburg.

Ook dit zal geen eenvoudige zaak zijn en eveneens de nodige kosten met zich brengen.

Geen eenvoudige zaak gezien de historie gebonden aan de naam Heiko Heeres, waarbij tot tweemaal to het Straatsburgse Hof de terzake gestelde eis niet ontvankelijk verklaarde.

Een kostbare zaak omdat de daarvoor samen te stellen eis met toelichtingen en al de daarop betrekking hebbende stukken in de door het Hof gevoerde taal zullen moeten worden vertaald en bovendien de inschakeling van rechtskundigen daarbij niet zal kunnen worden ontbeerd.

Dit overzicht van het packpay vraagstuk en de betrokkenheid daarbij van Madjoe in de afgelopen jaren mag niet worden afgesloten zonder dank uit te spreken aan de vele leden die in het verleden door hun soms te vele brieven met aanwijzingen het werk van de backpay commissie hebben verlicht en soms verzwaaard. Zij hebben daarnaast altijd die commissie de wetenschap gegeven te werken naar het inzicht der leden waardoor dat werk — zij het (nog) niet vruchtbaar — voor hen altijd levend werk is geworden. Rest ons als laatste zin niet op een nieuwe weg maar op een uitweg te wijzen.

De uitweg van het nu berusten in een afdoening van het backpay vraagstuk, die door de overgrote meerderheid van de betrokkenen, als het niet door ieder is, als een onrecht wordt gevoeld.

Het zal arbeid sparen, kosten doen eindigen. Het zal daarnaast — het zij ieder die tot nu toe invloed op de huidige afdoening heeft gehad nog eens voor ogen gesteld — een blijvende schok geven aan het zo noodzakelijke vertrouwen in de rechtmatigheid van Overheidsdaden.

Een schok in dat vertrouwen juist bij mensen die zich zo trouw aan de Overheid hebben getoond.

H. B. Verwayen

KNIL

